

Ministarstvo
ekonomskog
razvoja

**PREDLOG
PROGRAMA ZA UNAPREĐENJE KONKURENTNOSTI PRIVREDE
ZA 2026. GODINU**

Podgorica, april 2026. godina

SADRŽAJ

LISTA TERMINA I SKRAĆENICA:	3
UVOD	4
1. OPIS STANJA	5
2. PRIORITETI ZA RAZVOJ	8
3. CILJEVI PROGRAMA	9
4. PREDMET PROGRAMA	9
5. USKLAĐENOST PROGRAMA SA STRATEŠKIM DOKUMENTIMA	ERROR! BOOKMARK NOT DEFINED.
6. FINANSIJSKI OKVIR	11
6.1. Opravdani troškovi	13
6.2. Neprihvatljivi troškovi	14
7. PROCEDURA SPROVOĐENJA PROGRAMA	15
7.1. Raspisivanje Javnog poziva	15
7.2. Opšti uslovi za učešće	15
7.3. Podržani sektori i djelatnosti	16
7.4. Podnošenje prijava i potrebna dokumentacija	16
7.5. Razmatranje podnešenih prijava	18
7.6. Refundacija opravdanih troškova i monitoring	18
8. IZVJEŠTAVANJE I EVALUACIJA PROGRAMA	20
9. PROMOCIJA PROGRAMA	20
10. OSTALO	20
PROGRAMSKA LINIJA ZA UNAPREĐENJE PROIZVODNIH KAPACITETA U PREHRAMBENOJ I METALNOJ INDUSTRIJI	21
PROGRAMSKA LINIJA ZA PODRŠKU ŽENSKOM PREDUZETNIŠTVU	ERROR! BOOKMARK NOT DEFINED.
ANEKS 1. DOZVOLJENE ŠIFRE DJELATNOSTI U OKVIRU SEKTORA C – PRERAĐIVAČKA INDUSTRIJA ZA PROGRAMSKU LINIJU ZA UNAPREĐENJE PROIZVODNIH KAPACITATA U PREHRAMBENOJ I METALNOJ INDUSTRIJI	31
ANEKS 2. DOZVOLJENE ŠIFRE DJELATNOSTI I SEKTORI U OKVIRU PROGRAMSKE LINIJE ZA PODRŠKU ŽENSKOM PREDUZETNIŠTVU	ERROR! BOOKMARK NOT DEFINED.

Lista termina i skraćenica:

Javni poziv	Javni poziv za sufinansiranje opravdanih troškova
Komisija	Komisija za pregled i ocjenu prijava i monitoring
JLS	Jedinice lokalne samouprave
Mentoring	Skup usluga koje stručno lice-mentor sprovodi u direktnom kontaktu i radu sa osnivačem i /ili odgovornim licem privrednog subjekta
MSP	Mala i srednja preduzeća
MMSP	Mikro, mala i srednja preduzeća
Opravdani troškovi	Opravdani troškovi su troškovi definisani pojedinačnim programskim linijama
Oprema	Oprema su mašine, odnosno sredstva za proizvodnju i obradu, namijenjena za profesionalnu upotrebu, kao i više funkcionalno nedjeljivih mašina, samostalnih mašina koje zajednički čine jedinstven proizvodni proces kao i specijalizovani alati i djelovi specijalizovanih mašina
PDV	Porez na dodatu vrijednost
Podnosilac prijave	Mikro, mala i srednja preduzeća, preduzetnici
Potpuna prijava	Prijava koja je podnijeta u skladu sa Javnim pozivom i uz koju su podnijeti svi potrebni dokumenti utvrđeni Programom
Programska linija	Programska aktivnost sa definisanim ciljnim grupama, specifičnim ciljevima i aktivnostima u okviru opredijeljenog budžeta
Program	Program za unapređenje konkurentnosti privrede
Projekat	Skup aktivnosti koje se realizuju da bi se postigli ciljevi u okviru predviđenog budžeta
Ugovor o sufinansiranju	Ugovor o subvenciji kojim će se definisati međusobna prava i obaveze između podnosioca prijave kao korisnika i davaoca državne pomoći u daljem tekstu Ministarstvo ekonomskog razvoja

UVOD

Jačanje konkurentnosti domaće privrede predstavlja jedan od ključnih preduslova za održiv ekonomski rast, povećanje zaposlenosti i unapređenje ukupne ekonomske stabilnosti Crne Gore. Razvoj politika koje podstiču jačanje proizvodnih kapaciteta, unapređenje tehnološkog nivoa industrije i stvaranje veće dodate vrijednosti u domaćoj ekonomiji ima poseban značaj za dugoročni razvoj zemlje.

Poseban potencijal za razvoj i unapređenje konkurentnosti imaju sektori proizvodnje hrane i metalne industrije, koji mogu značajno doprinijeti jačanju industrijske baze i smanjenju zavisnosti od uvoza. Crna Gora raspolaže značajnim prirodnim resursima, poljoprivrednim potencijalima i industrijskim iskustvom koji predstavljaju snažnu osnovu za razvoj savremene i konkurentne prerađivačke industrije. Ipak, postojeći kapaciteti u ovim sektorima zahtijevaju dodatna ulaganja u modernizaciju, tehnološko unapređenje i povećanje efikasnosti proizvodnih procesa.

U skladu sa pripremljenim Izveštajem o evaluaciji realizovanog Programa za 2025.godinu, nalazi ukazuju da je Program u velikoj mjeri relevantan u odnosu na socio-ekonomski kontekst Crne Gore i stvarne razvojne potrebe MMSP sektora. Evaluacija ukazuje da se zadrži fokus na programsku liniju za unapređenje proizvodnih kapaciteta, uz proširenje sektorskog obuhvata na dodatne proizvodne djelatnosti sa visokim potencijalom za produktivnost, supstituciju uvoza i izvoz. Iskustvo iz prethodnih ciklusa pokazuje da je fokusiranje linije za unapređenje proizvodnih kapaciteta (npr. u prethodnoj godini dominantno na prehrambenu industriju) dovelo do visoke apsorpcije i jasnog interesovanja tržišta. Međutim, analiza socio-ekonomskog konteksta i strukture privrede ukazuje da sličan razvojni potencijal postoji i u drugim proizvodnim sektorima koji nisu bili obuhvaćeni Programom. U tom kontekstu data je preporuka da se uključi sektor metalne industrije, zbog potencijala za rast produktivnosti, supstituciju uvoza i učešće u regionalnim lancima vrijednosti;

U tom kontekstu, opredjeljenje Vlade Crne Gore i Ministarstva ekonomskog razvoja usmjereno je na sprovođenje ciljanih mjera podrške koje će doprinijeti jačanju proizvodnje, unapređenju konkurentnosti proizvoda i stvaranju povoljnijih uslova za razvoj domaćih preduzeća. Poseban fokus biće usmjeren na razvoj prehrambene industrije kroz povećanje obima domaće proizvodnje, jačanje kapaciteta za prerađivanje poljoprivrednih proizvoda i podsticanje diversifikacije proizvodnog asortimana. Na taj način stvara se stabilnija osnova za razvoj domaćih lanaca vrijednosti i povećanje prisustva domaćih proizvoda na tržištu.

Paralelno sa tim, metalna industrija predstavlja važan segment industrijskog razvoja, sa značajnim potencijalom za tehnološku modernizaciju, povećanje produktivnosti i jačanje izvoznog potencijala. Podrška ovom sektoru biće usmjerena na unapređenje proizvodnih kapaciteta, primjenu savremenih tehnologija i jačanje integracije domaćih preduzeća u regionalne i međunarodne industrijske tokove.

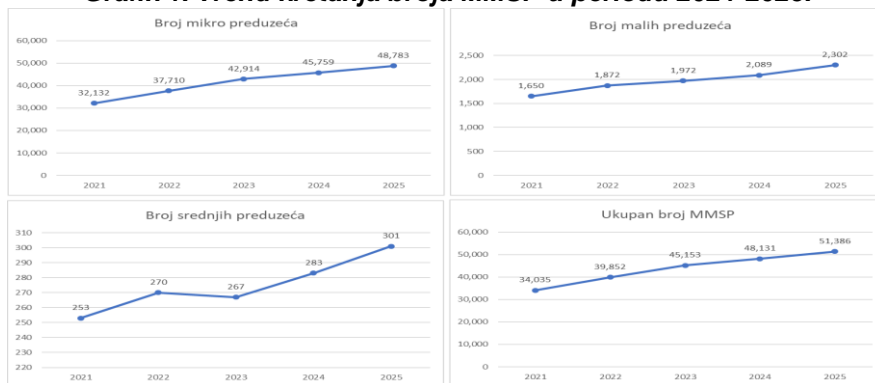
Dodatno, posebna pažnja biće posvećena razvoju ženskog preduzetništva kao važnog segmenta inkluzivnog ekonomskog razvoja. Jačanje uloge žena u poslovnom sektoru doprinosi većoj diverzifikaciji ekonomskih aktivnosti, razvoju inovativnih poslovnih modela i efikasnijem korišćenju raspoloživih ljudskih potencijala. Kroz ciljane programe finansijske i nefinansijske podrške, stvorice se povoljniji uslovi za pokretanje i razvoj poslovnih aktivnosti koje vode žene, posebno u proizvodnim i razvojno orijentisanim sektorima.

Kroz sistemsku podršku razvoju domaće proizvodnje, unapređenju industrijskih kapaciteta i jačanju preduzetništva, doprinijeće sestvaranju snažnog i održivog ekonomskog razvoja Crne Gore

1. OPIS STANJA

Mikro, mala i srednja preduzeća, kao sektor koji čini najveći dio ukupnog broja preduzeća, u velikoj mjeri doprinose privrednom razvoju i konkurentnosti ekonomije i po svim relevantnim indikatorima, generalno bilježe dinamičan rast i razvoj. Prema podacima Poreske uprave broj MMSP u 2025. godini iznosio je **51,386** što čini povećanje od **6,76%** u odnosu na 2024. godinu (**48.131** preduzeća), odnosno 50,98% u odnosu na 2021. godinu (34,035 preduzeća).

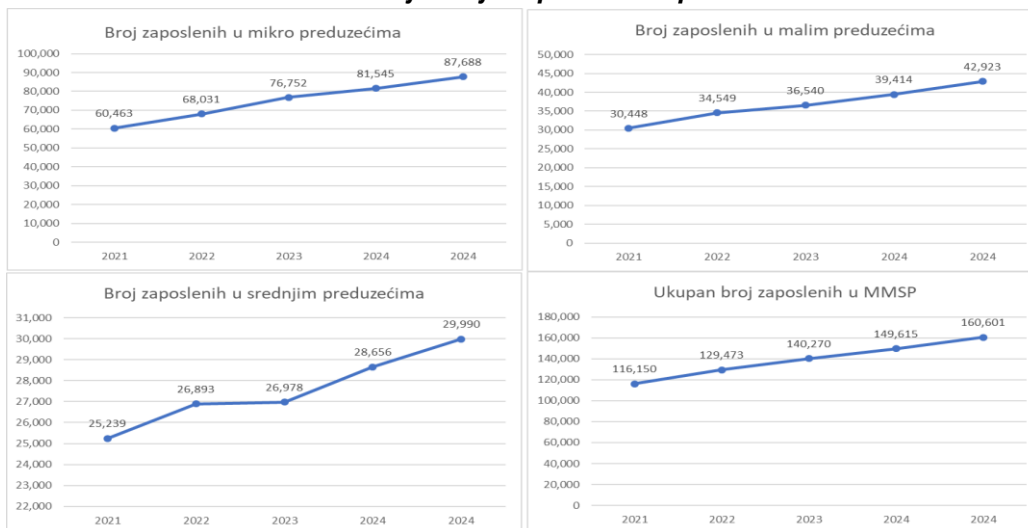
Grafik 1. Trend kretanja broja MMSP u periodu 2021-2025.

U ukupnoj strukturi MMSP, na kraju 2025. godine najviše je bilo registrovano mikro preduzeća 48,783, odnosno 94,93%, koja zapošljavaju 87,688 lica odnosno 54,60%, zatim malih preduzeća 2,302, odnosno 4,48%, koja zapošljavaju 42,923 lica, odnosno 26,73%, dok je broj srednjih preduzeća iznosio 301 odnosno 0,59% koja zapošljavaju 29,990 lica – 18,67%.

Posmatrano u kraćem vremenskom periodu, podaci Poreske uprave ukazuju da broj mikro, malih i srednjih preduzeća u periodu od 2021-2025. godine bilježi kontinuiran rast, tako da u 2025. godini imamo 50,98% više preduzeća u odnosu na 2021. godinu, dok je broj zaposlenih povećan za 38,27%. U strukturi MMSP najviše posluju mikro preduzeća koja zapošljavaju 1-10 zaposlenih, a koja istovremeno bilježe najveći rast u periodu 2021-2025.godine i to za 51,82%, broj malih i srednjih preduzeća je takođe rastao, i to malih preduzeća za 39,52% a srednjih za 18,97%. Takođe, u istom periodu, rast broja zaposlenih zabilježen je u mikro preduzećima za 45,03%, malim za 40,97% i srednjim za 18,82%.

Grafik 2. Trend kretanja broja zaposlenih u periodu 2021-2025.

Kao zemlja kandidat za članstvo u EU, Crna Gora je posebno posvećena ispunjenju standarda EU u oblasti rodne ravnopravnosti i zaštite i unapređenja ženskih prava, kao i harmonizaciji domaćeg zakonodavstva prenošenjem direktiva EU u nacionalni kontekst. Rodna ravnopravnost odnosno jednaka uključenost žena i muškaraca u sve segmente društva, neophodan je preduslov za održivi razvoj jedne zemlje.

U Crnoj Gori, žene čine 58,2% nezaposlenih, dok je njihovo učešće u vlasništvu preduzeća svega 25%. Rodni jaz u zaradama iznosi 21,6%, što znači da su žene u prosjeku zarađivale 78,4 centa za svaki euro koji su zaradili muškarci. Takođe podaci pokazuju da žene čine nešto više od trećine (36%) ukupnog broja upisanih vlasnika/ca nekretnina u Crnoj Gori, što direktno utiče na njihovu kreditnu sposobnost i mogućnost pokretanja biznisa.

Tabela 1. – Učešće preduzeća u većinskom vlasništvu žena u ukupnom broju MMSP u periodu 2021-2025.

	2021	2022	2023	2024	2025
Ukupan broj MMSP	34,853	39,852	45,196	48,131	51,386
Žene vlasnice MMSP	8,521	9,937	11,426	12,232	12,733
% žena vlasnica MMSP	24.45	24.93	25.28	25.41	25.60

Izvor: Poreska Uprava

Žene u Crnoj Gori su vlasnice 25.60% privrednih društava, najčešće su vlasnice mikro preduzeća (96,80%) a rjeđe malih (3%) i srednjih (0.21%), dok ih skoro i nema kao vlasnica velikih preduzeća. U mikro, malim i srednjim preduzećima u vlasništvu žena zaposleno je 29.259 lica odnosno 14.26% svih zaposlenih u MMSP u Crnoj Gori (161.601 lica). U periodu 2021-2025 broj preduzeća u većinskom vlasništvu žena je porastao za 62,15%, takođe i učešće broja preduzeća u većinskom vlasništvu žena u ukupnom broju MMSP je poraslo za 2,5%.¹

Slobodno možemo reći da ove brojke predstavljaju rezultat primjene politike ženskog preduzetništva kao i specifične programske podrške u prethodnom periodu, sa kojom je neophodno nastaviti.

Istraživanja pokazuju da su žene i dalje nedovoljno zastupljene u STEM² oblastima. S obzirom da su STEM sektori ključni za inovacije i razvoj ekonomije, veći broj žena u ovim oblastima doprinosi produktivnosti i rastu, a podsticajne mjere pomažu da se uklone prepreke i stereotipi koji obeshrabruju djevojke da biraju STEM karijere. Žene u Crnoj Gori nadmašuju muškarce u ukupnom učešću u visokom obrazovanju, uključujući i postdiplomske i doktorske studije. Međutim, ova prednost se ne prenosi na STEM oblasti. U 2024/25. godini, samo 15,8% diplomiranih žena bilo je koncentrisano u STEM disciplinama, u poređenju sa 26,9% muških diplomaca. Nasuprot tome, žene dominiraju u nekoliko ne-STEM disciplina. U umetnosti i humanističkim naukama, 11,82% diplomaca su bile žene, u poređenju sa 5,81% muškaraca; u zdravstvu i socijalnoj zaštiti, žene su činile 4,33% diplomiranih, za razliku od 2,74% muškaraca; a u obrazovanju, žene su predstavljale 5,09%, u poređenju sa 2,32% muškaraca. Ovi obrazovni obrasci se odražavaju i na tržištu rada, gde su žene i dalje nedovoljno zastupljene u dobro plaćenim STEM zanimanjima, što odražava kako horizontalnu segregaciju, tako i prepreke za ulazak i zadržavanje³. Stoga je opredjeljenje našeg ministarstva da dodatno podržimo žene koje posluju u okviru STEM zanimanja.

1.1. Spoljnotrgovinska razmjena Crne Gore s osvrtnom na poljoprivredne proizvode

U skladu sa dostupnim podacima o spoljnotrgovinskoj razmjeni poljoprivrednih proizvoda pripremljenim od strane Ministarstva poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede, a koji su urađeni prema podacima MONSTAT-a, navedeno je da je **ukupna razmjena poljoprivrednih proizvoda u 2025. godini** iznosila **1,2 milijardi eura** i veća je za **8,2% (ili 89,2 miliona eura)** u odnosu na 2024. godinu.

Učešće poljoprivrednih proizvoda u ukupnom izvozu iznosi 18,6%, a u ukupnom uvozu 23,99%. **Ukupan uvoz** poljoprivrednih proizvoda u 2025. godini u odnosu na 2024. godinu **veći je 93,4 miliona eura (ili za 9, 6%), dok je ukupan izvoz veći 0,9 mil. eura (ili za 0,8%)**. Pokrivenost uvoza izvozom iznosila je 9,94%.

Zemlje CEFTA i EU su i dalje ključni partneri, gdje pojedinačno gledano, Republika Srbija je i dalje najznačajniji partner sa ukupnim uvozom od 375.272.6682€ ili 35,1%, zatim Hrvatska - 73.657.272€ ili 6,9%, Italija - 72.535.090€ ili 6,8%, Njemačka - 66.804.415€ - 6,2%, Bosna i Hercegovina - 64.573.676€ ili 6,0%, itd. Analizirajući izdvojeno podatke o spoljnotrgovinskoj razmjeni i konkretno uvoza prehrambenih proizvoda, izdvojile su se kategorije proizvoda prikazane u narednoj Tabeli.

¹ Izvor: Poreska Uprava

² STEM djelatnosti su skup ekonomskih, obrazovnih i istraživačkih aktivnosti koje se zasnivaju na primjeni znanja iz nauke, tehnologije, inženjerstva i matematike u cilju razvoja proizvoda, usluga, procesa i inovacija. Detaljan pregled djelatnosti koje ćemo tretirati kao STEM za potrebe ovog Programa biće posebno označene u Aneksu 2.

³ UNDP istraživanje: ŽENE, ZAPOSŁJAVANJE I LIDERSTVO: REGIONALNI PREGLED WB6 iz 2025.godine

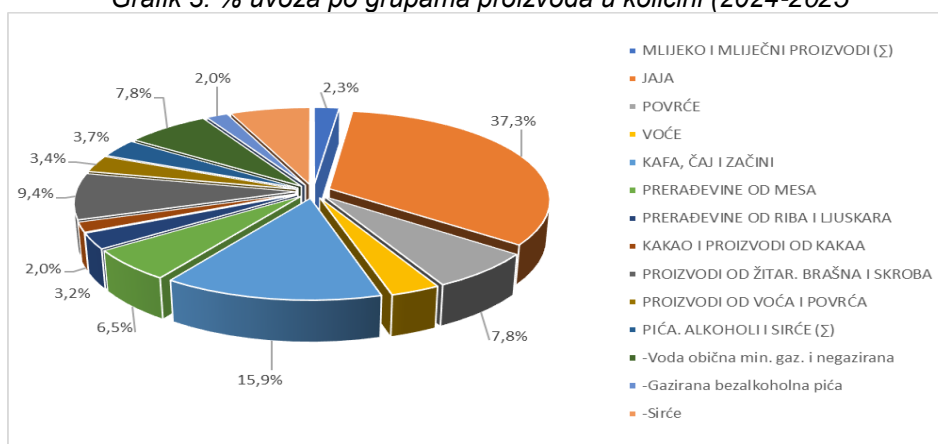
Tabela 2. Uvoz po grupama proizvoda u vrijednosti, razlika, % povećanja uvoza (2024-2025.)

	UVOZ (u Eur)				
	2024	2025	Razlika	% UVEĆANJA U ODNOSU NA 2024.	% UČEŠĆA PROIZVODA U UKUPNOM UVOZU
UKUPNO	975.935.069	1.069.362.436	93.427.362	9,6%	
MLIJEKO I MLIJEČNI PROIZVODI (Σ)	79.771.480	84.044.600	4.273.120	5,4%	7,9%
JAJA	2.491.523	4.072.833	1.581.310	63,5%	0,4%
POVRĆE	36.092.591	38.464.680	2.372.089	6,6%	3,6%
VOĆE	45.919.097	52.656.197	6.737.100	14,7%	4,9%
KAFA, ČAJ I ZAČINI	21.878.435	30.492.576	8.614.141	39,4%	2,9%
PROIZVODI MLINSKE INDUSTRIJE	32.238.192	35.333.499	3.095.307	0,60%	3,3%
MASNOĆE I ULJA BILJNOG PORIJEKLA	23.188.951	27.772.304	4.583.353	19,8%	2,6%
PRERAĐEVINE OD MESA	32.238.192	35.333.499	3.095.307	9,6%	3,3%
PRERAĐEVINE OD RIBA I LJUSKARA	11.483.922	12.271.908	787.986	6,9%	1,1%
ŠEĆER I PROIZVODI OD ŠEĆERA	18.576.289	16.116.481	-2.459.808	-13,2%	1,5%
KAKAO I PROIZVODI OD KAKAA	35.095.494	40.280.710	5.185.216	14,8%	3,8%
PROIZVODI OD ŽITAR. BRAŠNA I SKROBA	79.799.368	88.761.475	8.962.107	11,2%	8,3%
PROIZVODI OD VOĆA I POVRĆA	37.664.061	39.992.266	2.328.205	6,2%	3,7%
RAZNI PROIZVODI ZA ISHRANU	82.206.335	89.605.706	7.399.371	9,0%	8,4%
PIĆA. ALKOHOLI I SIRĆE (izdvojene grupe)					
-Voda obična min. gaz. i negazirana	15.002.635	17.030.597	2.027.962	13,5%	1,6%
-Gazirana bezalkoholna pića	52.874.971	55.555.981	2.681.010	5,1%	5,2%
-Sirće	409.206	384.820	-24.386	-6,0%	0,04%

Izvor: MPŠV prema podacima MONSTAT-a

Posmatrajući podatke u Tabeli 1, primjetan je rast u kategorijama proizvoda kao što su jaja, zatim proizvodi iz kategorije kafa, čaj i začini, masnoće i ulja biljnog porijekla, zatim ostale kategorije proizvoda, kao što su voće, mliječni proizvodi, voda, prerađevine od mesa, itd. Ako posmatramo dostupne podatke po grupama prehrambenih proizvoda u količini, možemo vidjeti da imamo vrlo slične nalaze (Grafik 3.).

Grafik 3: % uvoza po grupama proizvoda u količini (2024-2025)

Ukupno gledano prehrambeni proizvodi, tj. proizvodi koji su od značaja za domaćinstvo bilježe rast u uvozu, što može ukazivati na rastuću potražnju za određenim proizvodima, rast tržišta ili potrebu za diversifikacijom ponude. Ukupno posmatrano, uvoz prehrambenih proizvoda, odnosno proizvoda od značaja za domaćinstva, bilježi rast, pri čemu je taj rast najizraženiji u pojedinim kategorijama poput mliječnih proizvoda, jaja, kafe, čaja i začina te biljnih ulja. Ovakva kretanja mogu ukazivati na povećanu potražnju, promjene u potrošačkim navikama, ali i potrebu za širenjem i diversifikacijom ponude na domaćem tržištu.

1.2. Analiza metalne industrije u Crnoj Gori

Industrija kao cjelina čini oko 12–15 % BDP-a, a prerađivačka industrija (uključujući metalnu) oko 3–4 % BDP-a, što pokazuje da je metalna industrija relativno mala, ali strateški značajna za diverzifikaciju ekonomije.

Metalna industrija Crne Gore, iako relativno mali dio ukupne industrijske proizvodnje, predstavlja strateški značajan sektor sa potencijalom za stabilan ekonomski rast.

U prvim mjesecima 2024. zabilježen je pad ukupne razmjene osnovnih metala i metalnih proizvoda od oko 14 % u odnosu na prethodnu godinu, pri čemu je izvoz metalnih proizvoda pao čak 39 %, iako je izvoz željeza i čelika porastao 13 %, a izvoz bakra porastao 89 %.

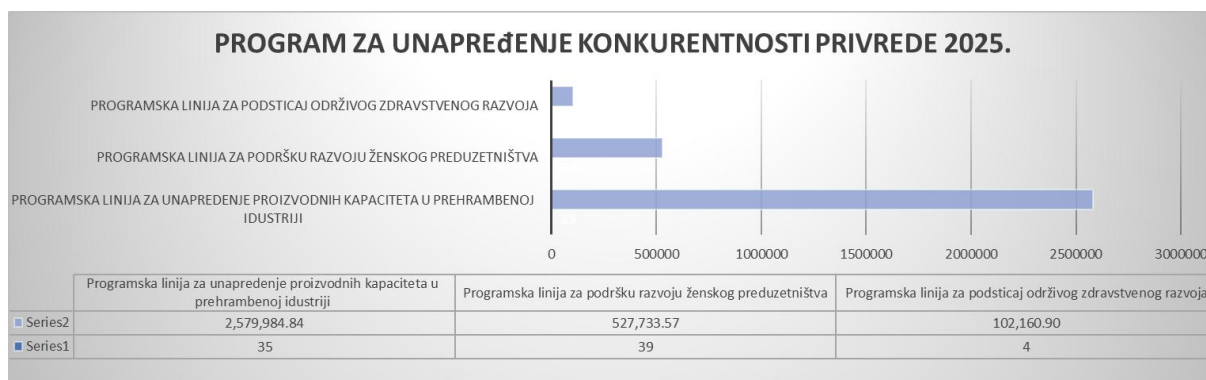
Prema podacima Poreske uprave, tokom 2024. godine u Crnoj Gori je poslovalo 277 preduzeća koja se bave metalurgijom i preradom metala, sa oko 1.425 zaposlenih. Većina tih preduzeća danas je aktivna uglavnom na domaćem tržištu, gdje svoje proizvode i usluge plasiraju građevinskom, energetsom i mašinskom sektoru. Samo manji broj firmi uspijeva da izvozi, i to u ograničenom obimu i uglavnom u zemlje regiona.

Ovaj sektor ima potencijal za rast kroz izvoz, zato su neophodna nova ulaganja u revitalizaciju sektora, posebno ako se fokus usmjeri na visokotehnoške i sertifikovane proizvode. Metalna industrija Crne Gore čeka na investicije koje će omogućiti prelazak sa održavanja postojećih kapaciteta na dinamičan razvoj i integraciju u globalne tokove proizvodnje i izvoza.

2. PRIORITETI ZA RAZVOJ

U 2026. godinini podrška će biti realizovana kroz dvije programske linije, sa uvećanim iznosima podrške za preduzeća koja posluju u sektorima proizvodnje hrane i metalne industrije. Istovremeno, zadržani su posebni podsticajni mehanizmi usmjereni na ekonomsko osnaživanje žena u biznisu, mladih i osoba sa invaliditetom. U cilju jačanja razvojne komponente poslovanja i smanjenja regionalnih razlika, Program i ove godine predviđa posebne intenzitete finansijske podrške za preduzeća koja posluju u manje razvijenim opštinama Crne Gore. Ove mjere usmjerene su na povećanje produktivnosti mikro, malih i srednjih preduzeća, u skladu sa Indeksom razvijenosti jedinica lokalne samouprave.

Grafik 4. Broj podržanih privrednih subjekata kroz Program za unapređenje konkurentnosti privrede za 2025. godinu

Potpuno digitalizovan informacijski sistem omogućava pojednostavljen i efikasan proces za privredne subjekte, od podnošenja prijave do dostavljanja zahtjeva za refundaciju sredstava. Kroz sistem će se dio potrebne dokumentacije pribavljati po službenoj dužnosti, čime se dodatno smanjuje administrativno opterećenje za privredu. Na ovaj način unapređuje se brzina i efikasnost prijema i obrade zahtjeva, što se pokazalo kao dobra praksa u dosadašnjoj realizaciji Programa.

Privrednim subjektima biće obezbijeđen adekvatan rok za podnošenje prijave, uz mogućnost priznavanja troškova nastalih od 1. januara 2026. godine. Time se omogućava pravovremeno planiranje i realizacija predviđenih aktivnosti, uz uvažavanje vremena potrebnog za evaluaciju i odobravanje prijave, kao i za praćenje realizacije i isplatu odobrenih sredstava.

3. CILJEVI PROGRAMA

Opšti cilj Programa je unapređenje razvoja mikro, malih i srednjih preuzeća (MMSP) i povećanje njihove produktivnosti, što doprinesi stvaranju otpornije, konkurentnije i izvozno orijentisane privrede.

Specifični ciljevi Programa su:

- podsticanje investicione aktivnosti kroz ulaganja u adaptaciju objekata i nabavku opreme u cilju unapređenja proizvodnih procesa;
- podršku razvoju preduzetništva kod žena, mladih i osoba sa invaliditetom kroz posebne podsticajne mehanizme podrške;
- podsticaj transformacije poslovnih i tehnoloških procesa sa linalnog na cirkularni model poslovanja;
- jačanje izvoznih kapaciteta MMSP;
- pružanje mentoring usluga za nalaženje najpovoljnijih rješenja za buduće poslovanje uključujući dijagnozu, pripremu razvojnih planova, savjetovanje i uspostavljanje poslovne saradnje;

Ovaj pristup omogućava da Program djeluje sveobuhvatno, povezujući finansijsku i nefinansijsku podršku sa razvojnim aktivnostima, kako bi se podstakla inovacija, konkurentnost i dugoročna održivost MMSP.

4. PREDMET PROGRAMA

Predmet podrške detaljno je opisan u okviru svake pojedinačne linije, kao i u poglavlju 6. Finansijski okvir Programa. Program za unapređenje konkurentnosti privrede se sprovodi u pet međusobno povezanih faza, što je detaljno objašnjeno u nastavku:

Grafik 5. Faze u realizaciji Programa

5. USKLAĐENOST PROGRAMA SA STRATEŠKIM DOKUMENTIMA

Sagledavajući usklađenost Programa sa komplementarnim politikama i relevantnim dokumentima na nacionalnom nivou izdvojićemo sljedeće:

- ☞ **Program ekonomskih reformi (PER) 2025-2027. godina**, kao glavni dokument u ispunjavanju ekonomskih kriterijuma u pregovorima za članstvo u EU, predstavlja instrument za planiranje ekonomske politike zemlje i upravljanje reformama. Predviđene reforme imaju za cilj očuvanje makroekonomske i stabilnosti javnih finansija, uz dinamiziranje ekonomskog rasta i investicionog ciklusa u državi. U fokusu ekonomske politike je podsticaj stvaranja pametnog, održivog i inkluzivnog ekonomskog rasta, koji će doprinijeti unapređenju kvaliteta života svih njenih građana.
- ☞ **Industrijska politika Crne Gore 2024-2028. godine** predstavlja strateški dokument za razvoj konkurentnosti crnogorske ekonomije sa fokusom na industrijski sektor, kojom se podstiče dvostruka tranzicija za održivi razvoj industrijskog sektora Crne Gore, gdje su upravo privredna društva prepoznata kao nosioci promjena i razvoja.
- ☞ **Strategija razvoja mikro, malih i srednjih preduzeća 2023-2026. godine**, čijom realizacijom se stvaraju mogućnosti za prevazilaženje izazova i ostvarivanje promjena u ključnim oblastima za dalji rast i razvoj MMSP sektora. Dodatno, ovom Strategijom podstiče se stvaranje inovativnog i održivog sektora MMSP zasnovanog na znanju, digitalizaciji i resursnoj efikasnosti, koji jača ekonomsku poziciju Crne Gore na svjetskom tržištu.
- ☞ **Strategija razvoja poljoprivrede i ruralnih područja 2023-2028.**, predstavlja razvojnu strategiju kojom se utvrđuju pravci razvoja poljoprivrede i ruralnih područja za upravljanje poljoprivrednim resursima na dugoročno održiv način, obezbjeđivanje stabilne ponude bezbjedne hrane, prihvatljive u pogledu kvaliteta i cijena uz očuvanje životne sredine, unapređivanje životnog standarda stanovništva u ruralnim područjima i ukupnog ruralnog razvoja, te jačanje konkurentnosti proizvođača hrane.
- ☞ **Strategija regionalnog razvoja Crne Gore 2023-2027.godine** svojom vizijom predviđa ravnomjerniji regionalni razvoj i stvaranje uslova za život po mjeri čovjeka, zasnovanog na konkurentnosti, inovativnosti, unaprjeđenju ljudskog kapitala, digitalizaciji, dekarbonizaciji i socijalnoj inkluziji.
- ☞ **Nacionalna Strategija cirkularne tranzicije do 2030. godine** stavlja u fokus razvoj MMSP koja čine ključni faktor ka cirkularnoj tranziciji i predstavljaju pokretačku snagu u transformaciji privrede sa tradicionalno linearnog načina poslovanja u koncept novog integrisanog održivog i „pametnog“ razvoja.
- ☞ **Strategija razvoja ženskog preduzetništva u Crnoj Gori 2025-2028** predstavlja ključni strateški dokument kojim država nastoji da unaprijedi položaj žena u biznisu i poveća njihovo učešće u ekonomiji. Strategija definiše konkretne ciljeve i mjere podrške, kao što su unapređenje poslovnog ambijenta, jačanje konkurentnosti i inovativnosti ženskih preduzeća, te bolji pristup finansijama i programima podrške. Poseban akcenat stavlja se na razvoj MMSP i stvaranje podsticajnog preduzetničkog ekosistema.

Grafik 6: Usklađenost Programa sa relevantnim politikama i strateškim dokumentima

Pored nacionalnih strateških dokumenata, osnov za definisanje politika i mjera za jačanje konkurentnosti MMSP podrazumijeva i ključne politike za primjenu najboljih praksi u Evropskoj uniji, pa su u tom kontekstu analizirani krovni dokumenti za podsticaj ekonomskog rasta, ubrzanja reformi i investicija u zemljama Zapadnog Balkana, kao što su: **Plan rasta za Zapadni Balkan**, **Evropski zeleni dogovor**, **Zelena agenda 2030**, kao i specifični EU finansijski programi. Generalni fokus sprovođenja ovih politika i programa je na podsticaju održivog i inkluzivnog ekonomskog razvoja,

jačanju i izgradnji kapaciteta MMSP sektora, u cilju lakšeg pristupa jedinstvenom tržištu, programima finansiranja u EU, te ubrzanju integracija naše države u EU.

Pored nacionalnih strateških dokumenata, definisanje politika i mjera za jačanje konkurentnosti mikro, malih i srednjih preduzeća (MMSP) temelji se na ključnim principima primjene najboljih praksi EU, uzimajući u obzir iskustva zemalja regiona. U tom kontekstu analizirani su krovni dokumenti i inicijative koje podstiču ekonomski rast, ubrzanje reformi i investicije u zemljama Zapadnog Balkana, među kojima se izdvajaju: **Plan rasta za Zapadni Balkan, Evropski zeleni dogovor, Zelena agenda 2030**, kao i specifični EU finansijski programi. Glavni fokus sprovođenja politika i programa je na podsticanju održivog i inkluzivnog ekonomskog razvoja, jačanju i izgradnji kapaciteta MMSP sektora, olakšavanju pristupa jedinstvenom tržištu EU i programima finansiranja, te ubrzanju procesa integracije Crne Gore u Evropsku uniju.

Program za unapređenje konkurentnosti privrede predstavlja državnu pomoć u smislu člana 2. Zakona o kontroli državne pomoći („Službeni list Crne Gore“ br. 74/09, 57/11, 18/14, 42/17 i 89/2025) i Pravilnika o listi pravila državne pomoći (Službeni list Crne Gore br. 35/2014, 2/2015, 38/2015, 20/2016, 33/2020, 38/2020, 53/2020, 98/2020, 130/2020, 44/2021, 107/2021, 131/2021, 15/2022, 52/2022, 34/2023, 57/2023, 26/2024 i 41/2025)– Prilog 7a.

6. FINANSIJSKI OKVIR

Ukupan budžet opredjeljen za realizaciju Programa za unapređenje konkurentnosti privrede za 2026. godinu iznosi **3.500.000,00 €**, odnosno pojedinačno po programskim linijama:

Programska linija za unapređenje proizvodnih kapaciteta u prehrambenoj i metalnoj industriji	2.900.000,00 €
Programska linija za podršku ženskom preduzetništvu	600.000,00 €

Zavisno od programske linije intenziteti podrške će iznositi i do 80% uz definisanje maksimalnih iznosa.

Za privredne subjekte koji su registrovani i obavljaju djelatnost u jedinicama lokalnih samouprava (JLS) sa indeksom razvijenosti do 100%⁴ primjenjivaće se podrška koja uvažava regionalni aspekt i razvrstavanje jedinica JLS prema stepenu razvijenosti⁵. Uvećani procenat bespovratne podrške biće definisan svakom pojedinačnom programskom linijom za privredne subjekte koji posluju u sljedećim opštinama: Petnjica, Andrijevića, Gusinje, Plav, Rožaje, Tuzi, Berane, Bijelo Polje, Šavnik, Mojkovac, Kolašin, Pljevlja, Plužine, Ulcinj, Žabljak, Cetinje, Nikšić, Danilovgrad, Zeta. **Uslov je da od 31.12.2025.godine nije bilo promjena u strukturi vlasništva, kao i u promjeni adrese sjedišta Društva u okviru druge JLS kojim bi se obezbijedio uvećani iznos podrške.** Za privredne subjekte koji posluju u jedinicama lokalne samouprave čiji je indeks razvijenosti iznad 100%, nema uvećanja procenta podrške bespovratnih sredstava.

Takođe, uvećani intenziteti podrške primjenjivaće se i za privredna društva koja su minimum 51% i više u vlasništvu žena i mladih do 35 godina starosti, kao i osoba sa invaliditetom, a što je definisano svakom pojedinačnom programskom linijom.

U slučaju da po zatvaranju Javnog poziva za podnošenje prijave i evaluacije istih, ostanu neutrošena sredstva u okviru pojedinačne komponente programske linije, ista će se preusmjeriti za finansiranje projekata sa liste čekanja u okviru druge komponente iste programske linije. Ukoliko nakon evaluacije i donošenja rang liste za sve komponente jedne programske linije ostanu neutrošena sredstva, ista će se preusmjeriti za finansiranje projekata u okviru druge programske linije sa liste čekanja, a shodno njihovom prispjeću na platformi.

⁴ Indeks razvijenosti u skladu sa Pravilnikom o utvrđivanju stepena razvijenosti jedinice lokalne samouprave (Sl.list CG 077/19, 113/20,151/22, 103/2023,122/2025);

⁵ Zakon o regionalnom razvoju (Sl.list Cg 20/11, 26/11, 20/15 i 47/19)

Naziv programske linije	Predmet podrške	Intenzitet/ iznos podrške
Programska linija za unapređenje proizvodnih kapaciteta u prehrambenoj i metalnoj industriji	<ul style="list-style-type: none"> • Adaptacija objekata upisanih u LN kao vlasništvo privrednog subjekta ili po osnovu Ugovora o zakupu. Predmetni objekat ne smije imati status nelegalno izgrađenog objekta; • Nabavka nove opreme uključene u proces proizvodnje, kao i opreme za unapređenje resursne efikasnosti i ekoloških aspekata u procesu proizvodnje 	<p>U visini od 50 do 70% iznosa opravdanih troškova bez PDV-a, odnosno u iznosu ne manjem od 25.000,00 € niti većem od 150.000,00€ za preduzeća koja obavljaju podržanu djelatnost u okviru sektora C Klasifikacije djelatnosti.</p> <p>Takođe, za preduzeća:</p> <ul style="list-style-type: none"> - koja posluju u jedinicama lokalne samouprave ispod prosjeka razvijenosti, - koja su minimum 51% i više u vlasništvu žena i/ili mladih do 35 godina starosti, osoba sa invaliditetom, <p>odobrava se dodatni intenzitet refundacije od 5% s tim da minimalni i maksimalni iznosi ostaju nepromijenjeni. Intenzitet se može ostvariti po jednom od navedenih osnova.</p>
Programska linija za podršku ženskom preduzetništvu	<ul style="list-style-type: none"> • Adaptacija objekata upisanih u LN kao vlasništvo privrednog subjekta ili po osnovu Ugovora o zakupu. Predmetni objekat ne smije imati status nelegalno izgrađenog objekta; • Nabavka osnovnih sredstava/opreme koji su direktno uključeni u proces proizvodnje i pružanja usluga. • informatičku, audio i video opremu isključivo za sljedeće šifre djelatnosti 62.10, 62.20, 62.90, 63.10, 63.92, 71.11, 71.12, 71.20, 72.10, 74.11, 74.12. 74.13, 74.14, 74.20. 	<p>Za privredne subjekte u vlasništvu žena od minimum 51%, u visini od 80% iznosa opravdanih troškova bez PDV-a iznosa ugovorene subvencije u minimalnom iznosu od 5.000,00 €, a u maksimalnom iznosu do 30.000,00 €.</p>

6.1. Opravdani troškovi

Opravdani troškovi Programa za unapređenje konkurentnosti privrede za 2026. godinu su troškovi koji su realizovani od strane preduzeća pod uslovom:

- Da su u skladu sa opravdanim troškovima podrške koji su specificirani u okviru svake pojedinačne programske linije;
- Da su navedeni u ponudi/fakturi i/ili ugovoru;
- Da su mjerljivi i da se evidentiraju prema važećim računovodstvenim standardima;

Apliciranje u okviru pojedinačnih programskih linija podrazumijeva da privredni subjekat ne može za iste opravdane troškove aplicirati kod više javnih institucija, u skladu sa Zakonom o kontroli državne pomoći.

Ministarstvo ekonomskog razvoja će izvršiti provjeru eventualne kumulacije državne pomoći i dodjele ostalih subvencija po istom osnovu. Intenzitet državne pomoći programskih linija će se usmjeravati poštujući princip kumulacije, odnosno zajedno sa ostalom pomoći koju dodjeljuje institucije sa državnog i lokalnog nivoa.

6.1.1. Vrsta i intenzitet državne pomoći- pomoć male vrijednosti

Bespovratna sredstva koja se dodjeljuju MMSP u okviru ovog Programa predstavljaju pomoć male vrijednosti (*de minimis* pomoć) u smislu Zakona o kontroli državne pomoći („Službeni list Crne Gore”, br. 012/18). Pomoć male vrijednosti za aktivnosti u okviru ovog Programa se dodjeljuje prema pravilima za dodjelu pomoći male vrijednosti (*de minimis* pomoći) u smislu Regulative Komisije br. 2023/2831 od 13. decembra 2023. godine o primjeni članova 107. i 108. Ugovora o funkcionisanju Evropske unije na *de minimis* pomoć⁶ (u daljem tekstu: *de minimis* Uredba), koja se u Crnoj Gori primjenjuje shodno Pravilniku o listi pravila o državnoj pomoći – Prilog 7⁷.

Gornja granica pomoći male vrijednosti koja se može dodijeliti jednom privrednom društvu, odnosno mikro, malim i srednjim preduzećima u okviru ovog Programa, u skladu sa članom 3 stavom 2 *de minimis* Uredbe ne smije preći 300.000,00 € tokom bilo kojeg perioda od tri fiskalne godine.

Navedena gornja granica od 300.000,00 € se primjenjuje po jednom privrednom društvu bez obzira na oblik *de minimis* pomoći ili na cilj koji se namjerava postići, kao i nezavisno od toga finansira li se pomoć koja se dodjeljuje u potpunosti ili djelimično iz sredstava koja su porijeklom iz Evropske unije ili iz Crne Gore.

Za potrebe gornje granice utvrđene članom 3 stavom 2 *de minimis* Regulative, pomoć se izražava kao bespovratna novčana sredstva. Svi iznosi koji se primjenjuju su bruto iznosi tj. iznosi prije odbijanja poreza i drugih dažbina. Pomoć koja se isplaćuje u više rata, diskontuje se na vrijednost pomoći u trenutku njene dodjele. Kamatna stopa koja se primjenjuje pri diskontovanju je diskontna kamatna stopa koja se primjenjuje u trenutku dodjele *de minimis* pomoći.

Ako bi se dodjelom nove *de minimis* pomoći mogla preći odgovarajuća gornja granica *de minimis* pomoći, ni jedna od tih novih pomoći ne može se dodijeliti na osnovu ovog Programa.

Pomoć male vrijednosti (*de minimis* pomoć) iz ovog Programa smatra se dodijeljenom na dan donošenja odluke o dodjeli pomoći male vrijednosti od strane Ministarstva ekonomskog razvoja nezavisno od datuma isplate *de minimis* pomoći privrednom društvu.

6.1.2. Dvostruko finansiranje

Načelo zabrane dvostrukog finansiranja podrazumijeva da treba izbjegavati dvostruko finansiranje istih troškova iz državnog budžeta, programa Evropske unije, međunarodnih izvora, te drugih davalaca državne pomoći.

Podnosioci ne smiju tražiti niti biti korisnici sredstava iz državnog budžeta, programa Evropske unije, međunarodnih izvora, te drugih davalaca državne pomoći za troškove koji će im biti nadoknađeni u okviru prijavljenog projekta i za finansiranje odabranog projekta.

Ukoliko je Podnosilac konkurisao za sredstva od drugih davalaca državne pomoći za iste opravdane troškove, potrebno je da dostavi izjavu u kojoj se navodi iznos i status ove podrške.

---

⁶ SL L 2023/2831, 15.12.2023

⁷ Sl. list CG br. 35/14, 2d/15, 38/15, 20/16, 33/2020, 38/2020, 53/2020, 98/2020, 130/2020, 44/2021, 107/2021, 131/2021, 15/2022, 52/2022, 34/2023, 57/2023, 115/2023 i 26/2024.

6.2. Neprihvatljivi troškovi

Neprihvatljivi troškovi u okviru Programa obuhvataju sljedeće:

- Porez na dodatu vrijednost;
- Troškovi adaptacije objekata koji imaju status "nelegalno sagrađeni objekat";
- Administrativni i carinski troškovi, špedicije i skladištenja;
- Nabavku polovne opreme;
- Kupovinu i iznajmljivanje opreme, iznajmljivanje /zakup drugih materijalnih dobara u cilju obavljanja djelatnosti;
- Troškove koji se odnose na nabavku: izložbenih, rashladnih i toplotnih vitrina/ormara, zamrzivača za izlaganje proizvoda, aspiratora i napa, sokovnika, mikrotalasnih pećnica, aparata za točenje kafe, mlinova za kafu koji služe u ugostiteljske svrhe, ledomati koji služe u ugostiteljske svrhe, friteze, pizza peći i grill-roštilj aparati, mesoreznica za pripremu hrane, mašina za pranje suđa, šporeta i grejnih ploča, električnih kuvala, palačinkara, miksera, aparata za sladoled na točenje, pultnih vaga, plehova, tepsija, kalupa, sudopere, česme, bojleri, skladišne police i pultovi, ventilatori, pomoćna kolica, potrošni materijal za montažu opreme, noževi za mašine, ručni alat i držači i sitni inventar, i sl.
- Nabavku mobilnih telefona, pametnih satova, TV aparati, klima uređaja, solarnih panela, radio stanice, bazne stanice, alarmni sistemi, video nadzori, interfonski i antenski sistemi, požarni sistemi, GPS uređaji za vozila;
- Troškovi prevoza i montaže, instaliranja opreme i obuke;
- Osiguranje sredstava;
- Nabavku putničkih/teretnih/komercijalnih i dostavnih vozila za prevoz robe i putnika;
- Nabavku repromaterijala, potrošnog i kancelarijskog materijala;
- Izrada i štampanje promotivnog materijala;
- Izgradnju gotovih stambeno-poslovnih jedinica;
- Troškovi izrade proizvoda;
- Troškove kursnih razlika i provizija za bankarske transakcije;
- Nabavka informatičke i audio opreme (osim za određene djelatnosti u okviru Programske linije za podsticaj ženskog preduzetništva);
- Refundaciju troškova nastalih izvan prihvatljivog perioda - prihvatljiv period je 01.01.-15.11.2026.godine
- Ostali troškovi nespomenuti kao prihvatljivi.
- Takođe, troškovi koji se direktno odnose na proizvodnju i distribuciju proizvoda (troškovi kapitalnih investicija, troškovi administracije, amortizacije, osiguranja, kursnih razlika, plaćanje zaostalih obaveza, kamata, poreza, taksu, rata za otplatu kredita i sl., bankarski troškovi, komisiona plaćanja, i slični troškovi koji se odnose na sprovođenje ugovora, plaćanje provizija, bilo koji vid ličnih troškova i sl.

7. PROCEDURA SPROVOĐENJA PROGRAMA

7.1. Raspisivanje Javnog poziva

Nakon usvajanja Programa od strane Vlade Crne Gore, Ministarstvo ekonomskog razvoja će raspisati Javni poziv za učešće u Programu koji sadrži osnovne informacije, uslove za podnošenje prijave, način podnošenja prijave, rokove i ostale relevantne informacije.

7.2. Opšti uslovi za učešće

Pravo učešća u Programu, odnosno programskim linijama imaju mikro, mala, srednja preduzeća i preduzetnici registrovani u skladu sa Zakonom o privrednim društvima ("Službeni list Crne Gore", broj 90/25 i 121/2025), Uredbom o bližim kriterijumima, uslovima i načinu dodjele državne pomoći („Službeni list Crne Gore“, broj 27/2010, 34/2011 i 16/14) i koja zadovoljavaju sljedeće uslove:

- Posluju 100% u privatnom vlasništvu, isključujući off shore kompanije;
- Registrovani su u Centralnom registru privrednih subjekata Crne Gore;
- Imaju šifru osnovne djelatnosti pod kojom je privredni subjekat prijavljen u CRPS na dan 31. decembar 2025. godine⁸
- Imaju predate zvanične finansijske izvještaje za 2025. godinu u zakonski predviđenom roku (31.03.2026. godine) ili drugom zakonskom roku definisanom od strane Poreske uprave.
- Za aplikante koji nijesu u obavezi da sastavljaju finansijske izvještaje, potrebno je da je preduzetnik, koji plaća poreze i doprinose po stvarnom dohotku ili u paušalnom iznosu, podnio GPPFL obrazac za 2025.godinu, odnosno ZPO obrazac za 2026.godinu;
- Imaju pozitivno finansijsko poslovanje u 2025.godini;Redovno izvršavaju obaveze plaćanja poreza i doprinosa na lična primanja, poreza na dobit pravnih lica i poreza na dodatu vrijednost, odnosno redovno izmiruju reprogramirane poreske obaveze, shodno Zakonu o reprogramu poreskih potraživanja⁹ ("Sl. list CG", broj 83/16, 145/2021), Uredbi o uslovima za odlaganje naplate poreskih i neporeskih potraživanja ("Sl. list CG", broj 57/18) i Uredbi o uslovima za odlaganje naplate dospjelih poreskih i neporeskih potraživanja ("Sl. list CG", broj 27/2020, 50/2020, 15/2021)¹⁰;
- Za iste opravdane troškove nijesu koristili sredstva finansijske pomoći iz državnog i/ili lokalnog budžeta ili međunarodnih institucija/programa i drugih donatora u poslednje 3 godine;
- Nijesu u obavezi povraćaja nezakonito primljene državne pomoći;
- Nijesu u postupku stečaja ili likvidacije;
- Čije odgovorno lice¹¹ se ne nalazi u kaznenoj evidenciji Ministarstva pravde¹²;
- U slučaju da privredno društvo i osnivač društva imaju učešće veće od 20% u vlasničkoj strukturi drugog privrednog subjekta (povezana lica)¹³, ne mogu aplicirati sa oba privredna društva na istu programsku liniju.

U smislu implementacije ovog programa, MMSP se svrstavaju u kategorije prema uslovima iz Regulative GBER¹⁴:

Tabela: Definicija mikro, malih i srednjih preduzeća

Kategorija preduzeća	Broj zaposlenih	Promet/ Poslovni prihod	ili	Ukupna aktiva
Srednje	< 250	≤ € 50 miliona	≤ € 43 miliona	
Malo	< 50	≤ € 10 miliona	≤ € 10 miliona	
Mikro	< 10	≤ € 2 miliona	≤ € 2 miliona	

8 „Isključivo, pravo učešća u Programu odnosno programskim linijama imaju i preduzeća kojima je šifra djelatnosti važeća na dan 31.12.2025. godine ukinuta, izmijenjena ili podijeljena primjenom Uredbe o klasifikaciji djelatnosti KD 2025 (važeće od 01.01.2026. godine), ukoliko je prethodna djelatnost pripadala istoj ili sličnoj oblasti djelatnosti navedenoj u Aneksu 2 ovog Programa.“

¹⁰ Poreski obveznici koji imaju rješenja o preusmjeru sredstava na jedinstveni račun, a ista još uvijek nisu realizovana na analitičkoj evidenciji obveznika, smatraju se redovnim poreskim obveznicima.

¹¹ Odgovorno lice je fizičko lice kome su povjereni određeni poslovi u pravnom licu, lice koje je ovlašćeno da postupa u ime pravnog lica, kao i lice za koje se osnovano može pretpostaviti da je ovlašćeno da postupa u ime pravnog lica (Zakon o odgovornosti pravnih lica za krivična djela Sl.list 002/07, 013/07, 073/10, 030/12, 039/16).

¹² Odgovorno lice pravnog lica ne smije biti upisano u kaznenoj evidenciji Ministarstva pravde, s tim da se pri ocjeni ispunjenosti ovog uslova ne uzimaju u obzir kazne izrečene za prekršaje, kao ni kazne za koje je nastupila zastara.

¹³ Zakon o privrednim društvima ("Službeni list Crne Gore", broj 90/25 i 121/25, član 34).

¹⁴ Prilog I. Član 2, Uredbe Komisije (EU) br. 651/2014 od 17. juna 2014. o ocjenjivanju određenih kategorija pomoći usklađenim sa unutrašnjim tržištem u primjeni članova 107. i 108. Ugovora (<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HR/TXT/PDF/?uri=CELEX:32014R0651&from=EN>)

Posebni uslovi:

- ✓ Privredni subjekti koji su u 2025. godini ostvarili pravo na subvenciju u okviru Programске linije za unapređenje proizvodnih kapaciteta u prehrambenoj industriji nemaju pravo učešća u Programskoj liniji za unapređenje proizvodnih kapaciteta u prehrambenoj i metalnoj industriji koja se realizuje u 2026.godini.
- ✓ Privredni subjekti koji su u 2025. godini bili podržani kroz Programsku liniju za podsticaj ženskog preduzetništva ne mogu aplicirati u 2026.godini.
- ✓ U realizaciji Programa za unapređenje konkurentnosti za 2025.godinu, privredni subjekt (uključujući povezana lica) može aplicirati samo za 1 programsku liniju s tim da privredni subjekat i sa njim povezane lica ne mogu istovremeno biti korisnici i dobavljači opreme u okviru iste programске linije.
- ✓ Privredni subjekti ne mogu istovremeno aplicirati za Program za unapređenje konkurentnosti privrede za 2026. godinu i za Program za razvoj i promociju zanatstva za 2026.godinu.

Ministarstvo ekonomskog razvoja će u skladu sa pravnim oblikom registracije aplikanta sljedeće dokaze obezbijediti po službenoj dužnosti:

- Izvod iz Centralnog registra privrednih subjekata;
- Potvrdu o plaćenim obavezama po osnovu poreza na dobit i po osnovu poreza i doprinosa na zarade zaposlenih zaključno sa prethodnim mjesecom, u odnosu na mjesec predaje dokumentacije za refundaciju troškova (ili potvrdu redovnom izmirivanju obaveza po odobrenom reprogramu poreskih obaveza);
- Potvrdu da se odgovorno lice¹⁵ ne nalazi u kaznenoj evidenciji Ministarstva pravde.

Provjera ispunjenosti uslova obavlja se automatski na osnovu podataka iz Poreske uprave i CRPS preuzetih preko web servisa i baze podatka Ministarstva ekonomskog razvoja.

7.3. Podržani sektori i djelatnosti

Detaljan spisak dozvoljenih šifri djelatnosti u okviru podržanih sektora su sastavni dio Programa u okviru Aneksa 1 za Programsku liniju za unapređenje proizvodnih kapaciteta u prehrambenoj i metalnoj industriji i Aneksa 2 za Programsku liniju za podršku ženskom preduzetništvu.

Za Programsku liniju za unapređenje proizvodnih kapaciteta u prehrambenoj i metalnoj industriji, privrednim subjektima koji su registrovani u okviru šifre djelatnosti koja nije podržana ili obavljaju djelatnost koja nije kompatibilna sa registrovanom podržanom šifrom biće omogućeno apliciranje uz uslov da u momentu podnošenja zahtjeva moraju dostaviti kompletnu dokaznu dokumentaciju za obavljanje podržanih djelatnosti za koju se traži podrška za adaptaciju objekata i/ili nabavku opreme. Npr. ukoliko je privredni subjekt registrovan u okviru sektora G, a nabavka se odnosi na podržanu djelatnost u okviru sektora C neophodno je da dostavi dokaz o obavljanju podržane djelatnosti izdato od nadležnog organa (napomena: Izvod iz CRPS kao ni Statut ne predstavljaju prihvatljiv dokaz).

7.4. Podnošenje prijava i potrebna dokumentacija

Prijavna dokumentacija za učešće u Programu odnosno pojedinačno definisanim programskim linijama će biti objavljena na web stranici Ministarstva ekonomskog razvoja, www.gov.me/mek. Takođe, sve informacije i stručna pomoć vezana za programske linije, način apliciranja i potrebna dokumentacija mogu se dobiti putem e-mail adresa nosilaca pojedinačnih programskih linija i putem kontakt forme na portalu <https://biznis.gov.me> za svaku pojedinačnu liniju.

Podnošenje prijava i prateće dokumentacije vršiće se **preko online aplikacije** na adresi **<https://programi.gov.me>**, gdje će biti dostupno korisničko uputstvo o načinu apliciranja, a koje će se naći i na web stranicama Ministarstva ekonomskog razvoja www.gov.me/mek i <https://biznis.gov.me>.

Kako se provjera ispunjenosti uslova za učešće u Programu vrši automatski tokom samog kreiranja zahtjeva, napominjemo da **ukoliko uslovi nijesu ispunjeni, kao i ukoliko sva obavezna polja u formi zahtjeva nisu popunjena, aplikacija neće dozvoliti formiranje i podnošenje zahtjeva.**

---

¹⁵ Odgovorno lice je fizičko lice kome su povjereni određeni poslovi u pravnom licu, lice koje je ovlašćeno da postupa u ime pravnog lica, kao i lice za koje se osnovano može pretpostaviti da je ovlašćeno da postupa u ime pravnog lica (Zakon o odgovornosti pravnih lica za krivična djela Sl.list 002/07, 013/07, 073/10, 030/12, 039/16).

Prijave dostavljene lično na arhivu Ministarstva ili poštom, neće se razmatrati. *U slučaju nastanka tehničkih problema na radu Platforme za podnošenje prijava i zahtjeva za refundaciju, prijem istih će se vršiti na arhivi Ministarstva ekonomskog razvoja o čemu će aplikanti biti obaviješteni na web stranici www.gov.me/mek.*

Krajnji rok za **podnošenje zahtjeva** od strane privrednih subjekata biće definisan Javnim pozivom, dok je krajnji rok za **podnošenje finalnih izvještaja/ zahtjeva za refundaciju** odobrenih aktivnosti **15. novembar 2026. godine do 15:00h**, osim ukoliko nije drugačije definisano u okviru pojedinačne Programске linije.

7.4.1. Prijavna dokumentacija:

Nakon izbora programske linije (i odgovarajuće komponente) aplikant pristupa popunjavanju **elektronskih obrazaca** koji čine dio obavezne opšte dokumentacije za sve programske linije:

1. Prijavni formular;
2. Izjava preduzetnika/privrednog društva o prihvatanju uslova Programa;
3. Izjava o povezanim licima;

Nakon popunjavanja elektronskog prijavnog formulara i čekiranja saglasnosti na preostala tri elektronska formulara, aplikant kroz poseban obrazac potpisuje i dostavlja saglasnost na sve navedeno.

Zavisno od programske linije za koju se aplicira, prilikom predaje zahtjeva, elektronski se dostavlja i:

- Ponuda/profaktura/faktura dobavljača za adaptaciju objekta i/ili nabavku opreme sa detaljnim opisom i troškovima;
- Ostala dodatna dokumentacija koja je definisana svakom programskom linijom pojedinačno.

VAŽNE NAPOMENE:

- Dostavljene ponude/profakture/fakture moraju sadržati jasno definisan predmet nabavke/usluge, rok isporuke/realizacije i cijenu proizvoda/usluge izraženu u EUR i iskazanim PDV-om (ako su izdate na teritoriji Crne Gore).
- Ponude/profakture/fakture izdate na ino jeziku, moraju biti prevedene na crnogorski jezik i ovjerene od strane preduzeća aplikanta.
- Prihvatljive su samo fakture/ugovori izdate u periodu od 1. januara do 15. novembra 2026. godine, osim ukoliko pojedinačnom Programskom linijom nije drugačije određeno.
- Za dostavljene ponude/profakture/fakture dozvoljeno je da sadrže maksimalno 5 stavki. Preduzeće može podnijeti maksimalno 5 ponuda/profaktura/faktura. Ukoliko je preduzeće izvršilo ulaganje prije objavljivanja Javnog poziva i fakture sadrže više od 5 stavki, neophodno je da jasno naznači za koje stavke zahtjeva razmatranje troškova za refundaciju.

Aplikant mora voditi računa o tome da troškovi nabavke predmetne opreme/usluge moraju biti realni i u skladu sa tržišnim cijenama. Komisija zadržava pravo da umani iznos prijavljenih troškova za refundaciju ukoliko isti nijesu u skladu sa opravdanim troškovima i definisanim rokovima, ili ima pravo da zahtjev odbaci.

Preduzeće je u obavezi da samostalno odabere dobavljača opreme odnosno pružaoca usluge za realizaciju planiranih aktivnosti.

- ✓ **Pružalac usluge adaptacije/dobavljač opreme ne može biti fizičko lice, već samo pravno lice i registrovani preduzetnici. Dobavljač opreme može biti samo proizvođač opreme ili uvoznik/ovlašćeni distributer opreme. Ukoliko je oprema domaćeg porijekla mora biti nabavljena direktno od proizvođača. Oprema ne može biti nabavljena od fizičkog lica osim ako je prodavac opreme preduzetnik, ni od povezanih pravnih lica.**
- ✓ **Promjena pružaoca usluge za adaptaciju objekata/dobavljača opreme nije dozvoljena. U izuzetnom slučaju, ukoliko preduzeće poslije zaključenja Ugovora o sufinansiranju izvrši promjenu dobavljača/pružaoca usluge, neophodno je da dostavi pisani zahtjev Ministarstvu ekonomskog razvoja uz dokaznu dokumentaciju o razlozima promjene pružaoca usluge/dobavljača (ovjerena izjava od strane dobavljača da nije u mogućnosti da isporuči ugovorenu opremu). Komisija zadržava pravo odlučivanja o razlozima svakom pojedinačno dostavljenog zahtjeva.**

Ukoliko se provjerom utvrdi da su u Prijavnom formularu dati neistiniti podaci ili da priložena dokumentacija nije validna i u skladu sa uslovima Javnog poziva, privrednom subjektu se oduzima pravo učešća na Javnim pozivima Ministarstva ekonomskog razvoja za period od narednih 5 godina.

7.5. Razmatranje podnešenih prijava

Podnešene aplikacije u okviru definisanog perioda trajanja Javnog poziva razmatraće Komisija za realizaciju pojedinačne Programske linije nakon zatvaranja istog. Zadatak komisije je da u skladu sa utvrđenim uslovima i kriterijumima razmotri i ocijeni prijave privrednih subjekata, te sačini predlog Rang liste korisnika podrške za svaku pojedinačnu komponentu Programske linije.

Konačnu Odluku o dodjeli sredstava donosi Ministar, na predlog Komisije, a na osnovu dobijene rang liste. Odluka će biti donijeta u roku od 45 dana od dana zatvaranja Javnog poziva i ista će biti objavljena na internet stranici Ministarstva ekonomskog razvoja. Na donešene odluke, na osnovu Programa i Javnog poziva, podnosilac nema pravo za podnošenje prigovora i odluka je konačna.

Ministarstvo će sa odabranim korisnicima potpisati ugovor o sufinansiranju u roku od 15 dana od dana objave odluke o odabiru projekata i dodjeli sredstava.

Komisija će razmatrati samo prijave koje sadrže potpunu dokumentaciju i ispunjavaju uslove Javnog poziva. Komisija zadržava pravo da provjeri tačnost navedenih podataka za koje ovlašćeno lice podnosi pisanu izjavu i omogući podnosiocu iste da ih u roku od 8 dana (od dana utvrđivanja nedostatka¹⁶ prijave) otkloni. Komisija zadržava pravo da evidentira neprihvatljive troškove i iste isključuje iz predloga za refundaciju sredstava, ukoliko isti nijesu u skladu sa opravdanim troškovima.

Komisija zadržava pravo da odlučuje i o svim drugim pitanjima koja nijesu definisana Programom.

7.6. Refundacija opravdanih troškova i monitoring

7.6.1. Refundacija opravdanih troškova

Rok za podnošenje zahtjeva za refundaciju troškova sa pratećom dokumentacijom, a koji su definisani Ugovorom o sufinansiranju je **15. novembar 2026. godine do 15:00h**, osim ukoliko nije drugačije definisano u okviru pojedinačne Programske linije. Zahtjevi za refundaciju se podnose preko online aplikacije na adresi <https://programi.gov.me>. Dokumentacija koja se podnosi za refundaciju troškova:

- Zahtjev za isplatu (refundaciju) sredstava - Obrazac 5;
- Završni izvještaj o realizaciji aktivnosti u okviru programske linije – Obrazac 6;
- Fiskalizovan račun/faktura za adaptaciju objekta i/ili nabavku predmetne opreme koji mora sadržati sve podatke propisane Zakonom¹⁷ izdata na puni iznos investicije. Ukoliko se radi o uvezenoj opremi neophodno je dostaviti ovjerenu fakturu sa otpremnicom, JCI (jedinstvenu carinsku ispravu). Fotokopija garancije za opremu je obavezna za svaki predmet nabavke koji podliježe garanciji; Ukoliko je podržana adaptacija objekata neophodno je dostaviti ovjerenu prijavu adaptacije nadležnom inspekcijском organu (u skladu sa Zakonom o planiranju prostora i izgradnji objekata), kao i fotografije;
- Dokaz o izvršenom plaćanju (izvod sa bankarskog računa preduzeća ovjeren od strane poslovne banke, ovjereni original nalog za prenos, ovjereni Swift)¹⁸;
- Dokaz o realizovanoj aktivnosti – dokument kojim se opisuje stanje nakon realizacije aktivnosti, fotografije (fotografije objekta, kupljena/instalirana oprema/uređaj);
- Karton deponovanih potpisa;
- Potvrda da je navedeni žiro-račun (naveden u KDP) aktivan izdata od strane poslovne banke. Sredstva će se isplaćivati na žiro račun banke za koji je dostavljena potvrda;
- i druga specifična dokumentacija po zahtjevu Ministarstva ekonomskog razvoja a koja je definisana pojedinačnom programskom linijom.

¹⁶ Dopuna potrebne projektne dokumentacije u fazi 1. i fazi 2; donosi se na otklanjanje tehničkih nedostataka, izmirivanje poreskih obaveza uz dostavljanje dokazne dokumentacije, kao i druge dokumentacije za koju se utvrdi kao neophodna. Kroz dopunu dokumentacije, neće se prihvatiti zamjena prvobitno dostavljene dokumentacije (npr. profakture / fakture).

¹⁷ Zakon o porezu na dodatu vrijednost ("Službeni list Republike Crne Gore", br. 16/07, 29/13, 9/15, 53/16, 1/17, 50/17, 80/20, 59/21, 146/21, 49/22, 65/22, 140/22, 3/23 i 94/24) i Zakon o fiskalizaciji u prometu proizvoda i usluga ("Službeni list Crne Gore", br. 046/19, 073/19, 08/21)

¹⁸ Prihvata se jedan od navedenih dokumenata.

Napomena:

- Sve fakture izdate od isporučioaca opreme/pružaoca usluga za adaptaciju moraju biti plaćene sa računa preduzeća korisnika finansijske pomoći.
- Kompenzacija, cesija, faktoring i ostali modeli ustupanja potraživanja ne predstavljaju prihvatljiv dokaz o trošenju sredstava.

Isplata će se vršiti naknadno po principu refundacije, a **nakon sprovedenog monitoringa**, a pošto je ugovorena aktivnost u potpunosti realizovana i za koju je dostavljena kompletna dokumentacija i dokaz o utrošku sredstava, kao i pozitivan Izvještaj Komisije za monitoring sa foto-dokumentacijom, uz ostale ispunjene uslove Programa.

Za pozitivno riješene zahtjeve, donijće se Rješenje kojim će se odobriti isplata finansijske pomoći. Ukoliko dostavljena dokazna dokumentacija nakon završetka aktivnosti nije u skladu sa odobrenim opravdanim troškovima (definisanih u Ugovoru o sufinansiranju), Ministarstvo neće izvršiti isplatu, o čemu će donijeti Rješenje kojim će se odbiti zahtjev za refundaciju sredstava.

Ukoliko iz objektivih razloga¹⁹, ugovorena i u definisanim rokovima plaćena oprema, ne može biti isporučena u poslovni objekat aplikanta, isti može podnijeti zahtjev za produženje roka za dostavljanje završnog izvještaja i obezbjeđenja uslova za sprovođenje monitoringa uz dostavljanje bankarske garancije izdate od strane poslovne banke iz Crne Gore, na iznos ugovorene subvencije naplativu na prvi poziv sa rokom važenja do 31.marta 2027.godine. To znači da aplikant mora izvršiti sva neophodna plaćanja prema dobavljaču i podinijeti propisanu dokumentaciju za refundaciju troškova najkasnije do 15.11.2026.godine. Ukoliko aplikant do 31.marta 2027.godine ne dostavi završni izvještaj i obezbijedi uslove za sprovođenje monitoringa, bankarska garancija će se aktivirati.

7.6.2. Monitoring

Ministarstvo ekonomskog razvoja, prije donošenja odluke o refundaciji sredstava, obavlja **obavezan monitoring odnosno terensku kontrolu** neposrednim uvidom na lokaciji poslovnih objekata podnosioca prijave. Prilikom monitoringa neophodno je:

- da je objekat adaptiran u skladu sa dostavljenom prijavom;
- da nabavljena oprema bude instalirana i u funkciji;
- da se Komisiji za monitoring obezbijedi nesmetan pristup opremi radi uzimanja informacija o istoj (serijski broj, broj motora i ostale relevantne informacije);

Takođe, ukoliko se u toku monitoringa, odnosno terenske kontrole, utvrdi da oprema odstupa od one prikazane na fakturi, Ministarstvo neće izvršiti isplatu, o čemu će donijeti Rješenje kojim će se odbiti zahtjev za refundaciju sredstava.

Privredni subjekt je u obavezi da na kraju svake godine, u periodu od tri godine, po zahtjevu Ministarstva ekonomskog razvoja, od dana odobrenja sredstava, dostavlja izvještaje o efektima korišćenja sredstava finansijske / nefinansijske podrške (povećanje broja zaposlenih, proširenje asortimana, povećanje obima i vrijednosti prometa, povećanje produktivnosti, poboljšanje plasmana na inostrana tržišta, i sl.). Oprema se ne smije otuđiti u periodu od 3 godine od dana dobijanja sredstava.

Nakon dobijene finansijske podrške, privredni subjekat dužan je da na zahtjev Ministarstva ekonomskog razvoja i Agencije za zaštitu konkurencije, a u periodu od tri godine od dana odobrenja bespovratne podrške, omogući uvid u finansijsku dokumentaciju i pristup opremi na poslovnoj lokaciji. U suprotnom korisnik sredstava je dužan vratiti dodijeljena sredstva, u roku od 30 dana od dana prijema pisanog obavještenja Ministarstva ekonomskog razvoja o obavezi vraćanja sredstava. Takođe, ukoliko se utvrde i druge nepravilnosti u toku monitoringa, privrednom subjektu se oduzima pravo učešća na Javnim pozivima Ministarstva ekonomskog razvoja za period od narednih 5 godina.

---

¹⁹ Objektivni razlozi mogu biti: **viša sila** (poplave, zemljotresi, požari, ekstremni vremenski uslovi); **zastoji u transportu** (zatvaranje puteva, granica, štrajkovi); **carinski problemi** (zadržavanje robe na carini, dodatne kontrole); **poremećaji u lancu snabdijevanja** (nedostatak sirovina, kašnjenje dobavljača);

8. IZVJEŠTAVANJE I EVALUACIJA PROGRAMA

Izveštaj o realizaciji Programa će biti sastavni dio godišnjeg izvještaja o radu Ministarstva ekonomskog razvoja, kao i izvještaja o realizaciji godišnjeg akcionog plana Strategije za razvoj MMSP za 2026.godinu. Ministarstvo može po potrebi sačinjavati periodične informacije o implementaciji pojedinačnih programskih linija. Evaluacija Programa će se obavljati od strane eksternih konsultanata. U skladu sa prirodom dinamike realizacije dodijeljene podrške i očekivanih efekata, može obuhvatiti vremenski period nakon druge, odnosno treće godine implementacije Programa za unapređenje konkurentnosti programa za 2026 godine.

9. PROMOCIJA PROGRAMA

U cilju bolje vidljivosti i dalje promocije Programa za unapređenje konkurencije i dodjele subvencija od strane Ministarstva ekonomskog razvoja, svi korisnici državne pomoći su odgovorni za adekvatno promovisanje projektne aktivnosti podržane od Ministarstva ekonomskog razvoja.

10. OSTALO

Za sve uslove koji nisu definisani pojedinačnim programskim linijama, primjenjivaće se odredbe Programa definisane u poglavlju 6 i 7.

PROGRAMSKA LINIJA ZA UNAPREĐENJE PROIZVODNIH KAPACITETA U PREHRAMBENOJ I METALNOJ INDUSTRIJI

1. CILJ

Ojačati konkurentnost mikro, malih i srednjih preduzeća u sektoru proizvodnje stvaranjem i proširenjem kapaciteta za razvoj postojećih i novih proizvoda kroz održavanje i povećanje zaposlenosti, dodatne vrijednosti, širenjem na ino tržištima i usvajanjem novih rješenja i tehnologija.

Specifični ciljevi:

- Podsticanje investicija u osavremenjavanje pogona prehrambene i metalne industrije;
- Stvaranje novih radnih mjesta;
- Podsticanje ravnomjernijeg regionalnog razvoja;
- Poboljšanje ekološkog učinka MMSP.

2. PREDMET PODRŠKE

Podrška u okviru Programske linije za unapređenje proizvodnih kapaciteta u prehrambenoj i metalnoj industriji usmjerena je na sufinansiranje adaptacije proizvodnih pogona i nabavke nove opreme uključene u proces proizvodnje **za obavljanje podržanih djelatnosti u okviru sektora C Klasifikacije djelatnosti**, i to:

- adaptacija proizvodnih objekata koji su u vlasništvu privrednih subjekata ili se u njima obavlja djelatnost u skladu sa Ugovorom o zakupu (predmetni objekat ne može imati status nelegalno sagrađenog objekta),
- nabavka nove proizvodne opreme i novih alata. Nova oprema i novi alati koji se nabavljaju moraju biti namijenjeni djelatnosti koju pravno lice (poslovna jedinica) obavlja.
- opreme za unapređenje resursne efikasnosti i ekoloških aspekata u procesu proizvodnje (npr. sistemi za tretman otpadnih voda u industriji, oprema za reciklažu, sakupljanje i separaciju otpada).

3. FINANSIJSKI OKVIR

3.1. Budžet

Ukupan predviđeni budžet za realizaciju Programske linije za unapređenje proizvodnih kapaciteta u prehrambenoj i metalnoj industriji iznosi 2,900,000.00 €, odnosno

- Za Komponentu 1. za za unapređenje proizvodnih kapaciteta u prehrambenoj industriji opredijeljen je iznos od 1,450,000.00 € i
- za Komponentu 2. za za unapređenje proizvodnih kapaciteta u metalnoj industriji opredijeljen je iznos od 1,450,000.00 €.

3.2. Intenzitet podrške

Programska linija podrazumijeva da privredno društvo finansira 100% svih troškova do završetka aktivnosti za koju konkuriše, a onda mu se nakon podnešene dokumentacije koja dokazuje utrošak sredstava ugovorene aktivnosti, od strane Ministarstva ekonomskog razvoja odobrava refundacija dijela troškova, i to:

Za neto ulaganja do 35,715-100,000 €	U visini od 70% opravdanih troškova bez PDVa
Za neto ulaganja od 100,001 -150,000 €	U visini od 60% opravdanih troškova bez PDVa
Za neto ulaganja preko 150,001 €	U visini od 50% opravdanih troškova bez PDVa

Minimalni iznos za refundaciju troškova ne može biti manji od 25,000 €, niti veći od 150,000 €.

Za preduzeća koja posluju u jedinicama lokalne samouprave ispod prosjeka razvijenosti, koja su 51% i više u vlasništvu žena i mladih do 35 godina starosti, osoba sa invaliditetom, odobrava se dodatni intenzitet refundacije od 5%, s tim da minimalni i maksimalni iznosi ostaju nepromijenjeni.

Ukupna vrijednost projekta s kojim podnosilac prijave aplicira ne može biti manja od neto vrijednosti 35,715 €.

3.3. Opravdani troškovi

Opravdani troškovi su troškovi adaptacije proizvodnih objekata i nabavke nove proizvodne opreme i alata, koji će biti realizovani u periodu od jedne fiskalne godine odnosno ulaganje koje je nastalo u periodu od 1. januara do 15. novembra 2026. godine, i to:

- Pod adaptacijom objekta podrazumijeva se izvođenje radova na postojećem objektu, kojima se: vrši promjena organizacije prostora u objektu, vrši zamjena uređaja, postrojenja, opreme i instalacija, a kojima se ne utiče na stabilnost i sigurnost objekta, ne mijenjaju konstruktivni elementi, ne mijenja spoljni izgled i ne utiče na bezbjednost susjednih objekata, saobraćaja, zaštite od požara i životne sredine (Zakon o planiranju prostora i izgradnji objekata). Objekat u kojem se obavlja djelatnost, a koji je predmet podrške za troškove adaptacije mora biti u vlasništvu privrednog subjekta-aplikanta ili posluje u istom po osnovu Ugovora o zakupu (predmetni objekat ne može imati status nelegalno sagrađenog objekta);
- Pod proizvodnom opremom i/ili mašinama **smatra se** skup mašina, uređaja, alata i sistema koji se koriste za proizvodnju proizvoda u prehrambenoj i metalnoj industriji. Podrazumijeva se osnovna oprema koja direktno učestvuje u proizvodnji i pomoćna oprema koja podržava proces proizvodnje, npr:
  - Prehrambena industrija: mlinovi, industrijski mikseri i mješalice, mašine za rezanje i mljevenje, industrijske peći, pasterizatori, sterilizatori, mašine za punjenje, mašine za pakovanje i etiketiranje, i sl.
  - Metalna industrija: CNC mašine, strugovi, glodalice, peći za kaljenje, peći za topljenje metala, aparati za zavarivanje, prese, laserski rezači i sl.
- Takođe, pod opremom se smatra i softver samo ukoliko predstavlja integrisani dio opreme ili mašine i čiji su troškovi posebno iskazani na profakturi; Dozvoljena je i nabavka opreme za unapređenje resursne efikasnosti i ekoloških aspekata u procesu proizvodnje kao što su mašine za tretman otpadnih voda, reciklažu, sakupljanje i separaciju otpada namijenjenih za profesionalnu upotrebu i neophodnih za realizaciju proizvodnog procesa/usluge.

Primjeri:

Industrija	Proizvodna oprema (pravi proizvod)	Pomoćna oprema
Pekarska industrija	Industrijski mikser, industrijska peć, pakirna mašina	Rashladne komore (čuvanje sirovina) Kolica za transport tijesta i proizvoda
Prerada ribe	Mašina za čišćenje i uklanjanje ljuski Mašina za filetiranje ribe Noževi i stolovi za obradu, Mašina za rezanje Peći (za termičku obradu) Mašina za konzerviranje, Mašina za pakovanje	Rashladne komore Ledomati (proizvodnja leda za čuvanje ribe) Transportne trake i kolica Oprema za čišćenje i dezinfekciju
Prerada i konzervisanje voća i povrća	Mašina za pranje voća i povrća Mašina za ljuštenje i sječenje Pasirke ili mikseri, Mašina za kuvanje i sterilizaciju Punilice i mašine za pakovanje, Sterilizatori	Rashladni uređaji i hladnjače Kolica i transportne trake Sistemi za odvod vode i ventilaciju
Proizvodnja AL prozora	Rezač, CNC, varilica	Kompresor za zrak (za rad pneumatskih mašina) Kolica i transportni stolovi Viljuškar (za premještanje profila) Sistem za ventilaciju i odvod prašine
Proizvodnja žice	Mašina za izvlačenje žice (smanjuje debljinu metala) Valjaonica (oblikuje metal u početni oblik) Peć za zagrijavanje metala Mašina za namotavanje žice (na kolutove) Mašina za ravnanje žice	Kompresor za zrak Sistem za hlađenje Kolica i transportne trake Dizalice ili kranovi (za teške kolutove) Mjerni uređaji (za debljinu žice)
Proizvodnja čeličnih cijevi	Valjaonica Mašina za savijanje i formiranje cijevi Aparati za zavarivanje (spajanje ivica cijevi) Mašina za rezanje cijevi Peći za zagrijavanje Mašina za kalibraciju	Kompresor za zrak Transportne trake i valjci Dizalice/kranovi (za teške cijevi) Sistem za hlađenje Mjerni uređaji (kontrola promjera i debljine) Ventilacija i odsis
Proizvodnja metalnih konstrukcija i dijelova	CNC mašine za rezanje metala Glodalice i strugovi Prese za savijanje i oblikovanje limova Aparati za zavarivanje (ručni ili automatski) Mašine za bušenje rupa i probijanje Valjaonice i stolovi za montažu	Dizalice i kranovi (za teške komponente) Kompresori za zrak (za rad pneumatskih alata i Transportne trake i kolica Ventilacija i odvod varilačkog dima Sistemi za hlađenje i mazanje alata

3.4. Potrebna dokumentacija, razmatranje aplikacija, refundacija troškova i monitoring

Osim Opšte dokumentacije navedene u Poglavlju 7.4. Podnošenje prijava i **potrebna dokumentacija, za ovu Programsku liniju je neophodno dostaviti i:**

- Ponudu/profakturu/fakturu dobavljača za adaptaciju proizvodnih objekata, nabavku opreme, djelova za mašine sa detaljnom specifikacijom i troškovima;
- Dokazna dokumentacija za obavljanje djelatnosti proizvodnje (Izvod iz CRPS i Statut ne predstavljaju dokaz o obavljanju podržane djelatnosti), i to:
  - *za preduzeća iz sektora prehrambene industrije – rješenje za obavljanje djelatnosti izdato od strane Uprave za bezbjednost hrane, veterinu i fitosanitarne poslove;*
  - *za preduzeća iz sektora metalne industrije - Pravilnik o zaštiti na radu izdat od licencirane firme za zaštitu na radu;*
- Ukoliko preduzeće aplicira za adaptaciju objekata neophodno je da dostavi: fotografije postojećeg stanja, List nepokretnosti predmetnog objekta ili Ugovor o zakupu sa pratećim Listom nepokretnosti;
- Ukoliko u vlasničkoj strukturi preduzeća od minimum 51% učestvuje osoba sa invaliditetom potrebno je dostaviti i Rješenje o priznavanju statusa invaliditeta izdato od jedne nadležne institucije;

Razmatranje aplikacija:

Zahtjeve podnijete na Platformi a na osnovu Javnog poziva razmatraće Komisija za realizaciju Programske linije nakon zatvaranja Javnog poziva. Zadatak Komisije je da u skladu sa utvrđenim uslovima i kriterijumima razmotri i ocijeni prijave privrednih subjekata, te sačini predlog rang liste primljenih aplikacija za svaku pojedinačnu komponentu, kao i prijava koje su nepotpune i neosnovane. Sredstva će se odobravati aplikacijama prema rang listi od najvećeg broja bodova naniže, do krajnje raspodjele ukupnog iznosa sredstava namijenjenih za ovu Programsku liniju. Ako poslednja aplikacija na rang listi prelazi iznos raspoloživih sredstava, aplikant može dobiti samo dio zahtijevanih sredstava u skladu sa raspoloživim budžetskim sredstvima.

Konačnu Odluku o dodjeli sredstava donosi Ministar, na predlog Komisije, a na osnovu dobijene rang liste. Odluka će biti donijeta u roku od 45 dana od dana zatvaranja Javnog poziva i ista će biti objavljena na internet stranici Ministarstva ekonomskog razvoja. Na donešene odluke, na osnovu Programa i Javnog poziva, podnosilac nema pravo za podnošenje prigovora i odluka je konačna. Ministarstvo će sa odabranim korisnicima potpisati ugovor o sufinansiranju u roku od 15 dana od dana objave odluke o odabiru projekata i dodjeli sredstava.

Komisija vrši bodovanje aplikacija na osnovu sljedećih kriterijuma: ukupan prihod, neto dobit, broj zaposlenih, stepen razvijenosti opštine u kojoj je privredni subjekat registrovan, vrijednost opravdanih ulaganja, korišćenje sredstava po osnovu Programa konkurentnosti privrede u prethodnim godinama, a kako slijedi:

Tabela: Kriterijumi za ocjenu aplikacija (maksimalni broj poena 50)

Kriterijumi		Maksimalni broj bodova	Izvor verifikacije
1. Ukupni prihod Max 5 poena *Za privredne subjekte koji su osnovani u 2025.godini i nemaju uporedne podatke, dodijeliće se 1 bod.	Rast prihoda u 2025 u odnosu na 2024.god do 10%	2	(Bilans uspjeha za 2024. i 2025.god.)
	11-50%	3	
	51% i više	5	
2. Neto dobit Max 5 poena *Za privredne subjekte koji su osnovani u 2025.godini i nemaju uporedne podatke, dodijeliće se 1 bod.	Rast neto dobiti u 2025 u odnosu na 2024.god do 10%	2	(Bilans uspjeha za 2024. i 2025.god.)
	11-50%	3	
	51% i više	5	
3. Prosječan broj zaposlenih u 2025.god. Max 10 poena	Broj zaposlenih u 2025. god		(Statistički aneks za 2025.god.)
	1 do 5	5	
	6-10	7	
4. Stepen razvijenosti opštine u kojoj je privredni subjekat registrovan Max 10 poena	Opštine ispod prosjeka razvijenosti (manje razvijene JLS);	10	
	Od 35,715 -100.000€	5	Profaktura za nabavku opreme
	Od 100,001 do 150,000 €	7	
Više od 150,001 €	10		
5. Vrijednost opravdanih ulaganja (neto) Max 10 poena	Preduzeće nije koristilo sredstva po osnovu ovog Programa državne pomoći u prethodne tri godine	10	MER baza podata
	Preduzeće je koristilo sredstva po osnovu ovog Programa državne pomoći u prethodne tri godine	0	
6. Korišćenje sredstava po osnovu Programa konkurentnosti privrede u prethodne tri godine (od 2022. do 2025.godine) Max 10 poena			

U slučaju jednakog broja bodova za podnešene aplikacije, kod kreiranja pojedinačnih rang lista prioritet će imati aplikacija koja:

- Obavlja djelatnost u Opštinama ispod prosjeka razvijenosti - manje razvijene JLS (Izvori verifikacije: Izvod iz CRPS i Rješenje o obavljanju djelatnosti ili druga dokazna dokumentacija kojom se potvrđuje lokacija proizvodnog pogona);
- Vlasnička struktura preduzeća je u minimum 51% vlasništvu žena i mladih do 35 godina, kao i osoba sa invaliditetom.
- Po redoslijedu prispjeća aplikacija na Platformi.

Nakon realizacije planirane aktivnosti, privredni subjekat podnosi sljedeću dokumentaciju za refundaciju sredstava:

- Zahtjev za isplatu (refundaciju) sredstava - Obrazac 5;
- Završni izvještaj o realizaciji aktivnosti u okviru programske linije – Obrazac 6,
- Fiskalizovan račun/faktura za adaptaciju objekata i/ili nabavku proizvodne opreme izdata na puni iznos investicije;
  - o Ukoliko je podržana adaptacija objekata neophodno je dostaviti ovjerenu prijavu adaptacije nadležnom inspekcijском organu (u skladu sa Zakonom o planiranju prostora i izgradnji objekata);
  - o Ukoliko se radi o uvezenoj opremi neophodno je dostaviti ovjerenu fakturu sa otpremnicom, JCI (jedinstvenu carinsku ispravu). Fotokopija garancije za opremu je obavezna za svaki predmet nabavke koji podliježe garanciji;
- Dokaz o izvršenom plaćanju (izvodi sa bankarskog računa preduzeća ovjeren od strane poslovne banke, original nalog za prenos, ovjereni Swift);

- Dokaz o realizovanoj aktivnosti – dokument kojim se opisuje stanje nakon realizacije aktivnosti, fotografije (adaptirani objekat, kupljena/installirana oprema);
- Kopija kartona deponovanih potpisa;
- Potvrda da je navedeni žiro-račun (naveden u KDP) aktivan izdata od strane poslovne banke. Sredstva će se isplaćivati na žiro račun banke za koji je dostavljena potvrda;
- i druga specifična dokumentacija po zahtjevu Ministarstva ekonomskog razvoja (u skladu sa predviđenom procedurom monitoringa).

Isplata će se vršiti naknadno po principu refundacije, a nakon sprovedenog monitoringa za programske linije u okviru kojih je isti predviđen, a pošto je ugovorena aktivnost u potpunosti realizovana i za koju je dostavljena kompletna dokumentacija i dokaz o utrošku sredstava.

Ukoliko iz objektivih razloga²⁰, ugovorena i u definisanim rokovima plaćena oprema, ne može biti isporučena u poslovni objekat aplikanta, isti može podnijeti zahtjev za produženje roka za dostavljanje završnog izvještaja i obezbjeđenja uslova za sprovođenje monitoringa uz dostavljanje bankarske garancije izdate od strane poslovne banke iz Crne Gore, na iznos ugovorene subvencije naplativu na prvi poziv sa rokom važenja do 31. marta 2027. godine. To znači da aplikant mora izvršiti sva neophodna plaćanja prema dobavljaču i podnijeti propisanu dokumentaciju za refundaciju troškova najkasnije do 15.11.2026.godine. Ukoliko aplikant do 31.marta 2027.godine ne dostavi završni izvještaj i obezbijedi uslove za sprovođenje monitoringa, bankarska garancija će se aktivirati.

Proces monitoringa će se obaviti nakon podnošenja kompletne dokumentacije koja je predviđena u okviru II faze za realizaciju programske linije.

Važna napomena: Prilikom monitoringa neophodno je:

- da je objekat adaptiran u skladu sa prijavom i dostavljenom fakturom;
- da nabavljena oprema bude instalirana i u funkciji;
- da se Komisiji za monitoring obezbijediti nesmetan pristup opremi radi uzimanja informacija o istoj (serijski broj, broj motora i ostale relevantne informacije);

4. KONTAKT

Sve informacije koje se odnose na Program korisnici mogu dobiti putem elektronske pošte na adrese ivana.zecevic@mek.gov.me, kao i putem kontakt forme na portalu <https://biznis.gov.me>.

---

²⁰ Objektivni razlozi mogu biti: **viša sila** (poplave, zemljotresi, požari, ekstremni vremenski uslovi); **zastoji u transportu** (zatvaranje puteva, granica, štrajkovi); **carinski problemi** (zadržavanje robe na carini, dodatne kontrole); **poremećaji u lancu snabdijevanja** (nedostatak sirovina, kašnjenje dobavljača);

1. CILJ

Programska linija za podršku ženskom preduzetništvu ima za cilj pružanje pravovremene pomoći preduzećima u većinskom vlasništvu žena, a sve u cilju podsticanja inovativnosti i unapređenja njihove konkurentnosti na tržištu.

Specifični ciljevi:

- Povećanje broja preduzeća u vlasništvu žena;
- Uvođenje novih proizvoda ili usluga i podsticanje novog zapošljavanja;
- Usvajanje novih poslovnih vještina;

2. PREDMET

Programska linija za podršku **ženskom preduzetništvu** namijenjena je privrednim subjektima u kojima minimum 51% vlasništva pripada osobama ženskog pola. Ova programska linija obuhvata finansijsku i nefinansijsku podršku.

- **Finansijska podrška** obuhvata dodjelu bespovratnih sredstava za pokriće dijela troškova za privredne subjekte čija je djelatnost iz Anexa 2 isključivo registrovana kao osnovna djelatnost na 31.12.2025.godine²¹ i to:
- **adaptaciju objekata** u kojima se obavlja podržana djelatnost (Aneks 2). Objekat u kojem se obavlja djelatnost, a koji je predmet podrške za troškove adaptacije mora biti u vlasništvu privrednog subjekta-aplikanta ili posluje u istom po osnovu Ugovora o zakupu (predmetni objekat ne može imati status nelegalno sagrađenog objekta);
- Pod adaptacijom objekta podrazumijeva se izvođenje radova na postojećem objektu, kojima se: vrši promjena organizacije prostora u objektu, vrši zamjena uređaja, postrojenja, opreme i instalacija, a kojima se ne utiče na stabilnost i sigurnost objekta, ne mijenjaju konstruktivni elementi, ne mijenja spoljni izgled i ne utiče na bezbjednost susjednih objekata, saobraćaja, zaštite od požara i životne sredine (Zakon o planiranju prostora i izgradnji objekata). Objekat u kojem se obavlja djelatnost, a koji je predmet podrške za troškove adaptacije mora biti u vlasništvu privrednog subjekta-aplikanta ili posluje u istom po osnovu Ugovora o zakupu (predmetni objekat ne može imati status nelegalno sagrađenog objekta);
- **nabavku nove opreme** koja je isključivo u funkciji obavljanja djelatnosti,
- **informatičku, audio i video opremu** isključivo za sljedeće šifre djelatnosti 62.10, 62.20, 62.90, 63.10, 63.92, 71.11, 71.12, 71.20, 72.10, 74.11, 74.12, 74.13, 74.14, 74.20.

U okviru **nefinansijske podrške** obezbijeđen je **mentoring** u trajanju od 25 sati obaveznog besplatnog mentorskog rada sa vlasnikom/odgovornim licem u preduzeću u cilju dijagnostifikovanja trenutne situacije u preduzeću i predlaganja mjera i aktivnosti za unapređenje poslovanja. Proces sprovođenja mentoring usluge biće definisan Ugovornim odnosom između korisnika sredstava i Ministarstva.

3. FINANSIJSKI OKVIR

Ukupan budžet za realizaciju finansijskog dijela Programske linije za podršku ženskom preduzetništvu iznosi 600.000€.

3.1. Intenzitet podrške

Programska linija podrazumijeva da privredni subjekt finansira 100% svih troškova do završetka aktivnosti za koju konkuriše, a onda mu se nakon podnešene dokumentacije koja dokazuje utrošak sredstava za ugovorene aktivnosti, od strane Ministarstva ekonomskog razvoja odobrava refundacija dijela troškova, i to u visini od 80% iznosa opravdanih troškova bez PDV-a, iznosa ugovorene subvencije u minimalnom iznosu od 5.000,00 €, a u maksimalnom iznosu do 30.000,00 €.

---

²¹ „Isključivo, pravo učešća u Programu odnosno programskim linijama imaju i preduzeća kojima je šifra djelatnosti važeća na dan 31.12.2025. godine ukinuta, izmijenjena ili podijeljena primjenom Uredbe o klasifikaciji djelatnosti KD 2025 (važeće od 01.01.2026. godine), ukoliko je prethodna djelatnost pripadala istoj ili sličnoj oblasti djelatnosti navedenoj u Aneksu 2 ovog Programa.“

5. Potrebna dokumentacija, razmatranje aplikacija, refundacija troškova i monitoring

Osim Opšte dokumentacije navedene u Poglavlju 7.4. Podnošenje prijava i **potrebna dokumentacija, za ovu Programsku liniju je neophodno dostaviti i:**

- Ponuda/profaktura/faktura pružaoca usluga za adaptaciju objekata i/ili dobavljača za nabavku opreme i/ili mašine sa detaljnom specifikacijom i troškovima;
- Dokazna dokumentacija za obavljanje djelatnosti, ukoliko preduzeću nije osnovna djelatnost iz Aneksa 2 (Izvod iz CRPS i Statut ne predstavljaju dokaz o obavljanju podržane djelatnosti), i to:
  - *za preduzeća iz sektora prehrambene industrije – rješenje za obavljanje djelatnosti izdato od strane Uprave za bezbjednost hrane, veterinu i fitosanitarne poslove;*
  - *za preduzeća iz ostalih proizvodnih sektora - pravilnik o zaštiti na radu izdat od licencirane firme za zaštitu na radu;*
  - *za hotele/ restorane – rješenje o obavljanju djelatnosti izdata od nadležnih nacionalnih ili lokalnih organa;*
  - *za preduzeća koja posluju u okviru šifri 7111, 7112, 7120, 7210, 7500 – licence za rad;*
  - *Za preduzeća koja se bave programiranjem - referentna lista;*
  - *za preduzeća iz oblasti zdravstvene i socijalne zaštite – rješenje izdato od Ministarstva zdravlja;*
- Ukoliko je vlasnik privrednog subjekta lice sa invaliditetom dužno je dostaviti Rješenje o priznavanju statusa invaliditeta izdato barem od jedne nadležne institucije (original ili ovjerena kopija – ovjera ne starija od 3 mjeseca od dana objave Javnog poziva).

Razmatranje aplikacija:

Zahtjeve podnijete na Platformi a na osnovu Javnog poziva razmatraće Komisija za realizaciju Programske linije nakon zatvaranja Javnog poziva. Zadatak Komisije je da u skladu sa utvrđenim uslovima i kriterijumima razmotri i ocijeni prijave privrednih subjekata, te sačini predlog rang liste primljenih aplikacija za svaku pojedinačnu komponentu, kao i prijava koje su nepotpune i neosnovane. Sredstva će se odobravati aplikacijama prema rang listi od najvećeg broja bodova naniže, do krajnje raspodjele ukupnog iznosa sredstava namijenjenih za ovu Programsku liniju. Ako poslednja aplikacija na rang listi prelazi iznos raspoloživih sredstava, aplikant može dobiti samo dio zahtijevanih sredstava u skladu sa raspoloživim budžetskim sredstvima.

Konačnu Odluku o dodjeli sredstava donosi Ministar, na predlog Komisije, a na osnovu dobijene rang liste. Odluka će biti donijeta u roku od 45 dana od dana zatvaranja Javnog poziva i ista će biti objavljena na internet stranici Ministarstva ekonomskog razvoja. Na donešene odluke, na osnovu Programa i Javnog poziva, podnosilac nema pravo za podnošenje prigovora i odluka je konačna.

Ministarstvo će sa odabranim korisnicima potpisati ugovor o sufinansiranju u roku od 15 dana od dana objave odluke o odabiru projekata i dodjeli sredstava.

Komisija vrši bodovanje aplikacija na osnovu sljedećih kriterijuma: Rast prihoda, rast neto dobiti, Prosječan broj zaposlenih, Stepenn razvijenosti opštine u kojoj je privredni subjekat registrovan, Vrijednost ulaganja, Vrsta djelatnosti, Vlasnička struktura preduzeća, Upravljačka struktura preduzeća i Korišćenje sredstava po osnovu Programa konkurentnosti privrede u prethodnim godinama.

Tabela: Kriterijumi za ocjenu aplikacija (maksimalni broj bodova 50)

Kriterijumi		Maksimalni broj bodova	Izvor verifikacije
1. Ukupni prihod Max 5 poena *Za privredne subjekte koji su osnovani u 2025.godini i nemaju uporedne podatke, dodijeliće se 1 bod.	Rast prihoda u 2025 u odnosu na 2024.god do 10%	2	(Bilans uspjeha za 2024. i 2025.god.)
	11-50%	3	
	51% i više	5	
2. Neto dobit Max 5 poena *Za privredne subjekte koji su osnovani u 2025.godini i nemaju uporedne podatke, dodijeliće se 1 bod.	Rast neto dobiti u 2025 u odnosu na 2024.god do 10%	2	(Bilans uspjeha za 2024. i 2025.god.)
	11-50%	3	
	51% i više	5	
3. Prosječan broj zaposlenih u 2025.god. Max 5 poena	Broj zaposlenih u 2025. god 1 do 5	2	(Statistički aneks za 2025.god.)
	6-10	3	
	11 i više	5	
4. Stepen razvijenosti opštine u kojoj je privredni subjekat registrovan Max 5 poena	Opštine ispod prosjeka razvijenosti (manje razvijene JLS);	5	
5. Vrijednost opravdanih ulaganja (neto) Max 5 poena	Ulaganje do 10,000 €	2	Profaktura za nabavku opreme
	Ulaganje od 10,001-20,000 €	3	
	Ulaganje više od 20,001 €	5	
6. Vrsta djelatnosti Max 10 poena	Proizvodna djelatnost	10	Izvod iz CRPS
	Uslužna djelatnost	5	
	STEM djelatnost	10	
7. Vlasnička struktura preduzeća Max 5 poena	Žena do 35 godina učestvuje u vlasništvu minimum 51%	5	Izvod iz CRPS
	Žena sa invaliditetom učestvuje u vlasništvu minimum 51%	5	
8. Upravljačka struktura preduzeća Max 5 poena	Preduzeće posjeduje Ženski Žig	5	Sekretarijat savjeta za konkurentnost/Izvod iz CRPS
	Žena je i vlasnica i izvršna direktorica	3	
	Žena je vlasnica	0	
9. Korišćenje sredstava po osnovu Programa konkurentnosti privrede u prethodne tri godine (od 2022. do 2025.godine) Max 5 poena	Preduzeće nije koristilo sredstva po osnovu ovog Programa državne pomoći u prethodne tri godine	5	MER baza podataka
	Preduzeće je koristilo sredstva po osnovu ovog Programa državne pomoći u prethodne tri godine	0	

U slučaju jednakog broja bodova za podnešene aplikacije kod kreiranja pojedinačnih rang lista prioritet će imati aplikacija koja:

- Obavlja djelatnost u opštinama ispod prosjeka razvijenosti – manje razvijene JLS (Izvori verifikacije: Izvod iz CRPS i Rješenje o obavljanju djelatnosti ili druga dokazna dokumentacija kojom se potvrđuje lokacija privrednog subjekta);
- Ukoliko je vlasnica lice sa invaliditetom;
- Po redosljedu prispjeća aplikacije.

REFUNDACIJA TROŠKOVA - na osnovu donešene rang liste odabrani aplikanti će biti pozvani da potpišu Ugovor o sufinansiranju sa Ministarstvom ekonomskog razvoja.

Nakon realizacije planirane aktivnosti, privredni subjekat **podnosi sljedeću dokumentaciju za refundaciju sredstava**:

- Zahtjev za isplatu (refundaciju) sredstava - Obrazac 5;
- Završni izvještaj o realizaciji aktivnosti u okviru programske linije – Obrazac 6,
- Fiskalizovan račun/faktura za nabavku predmetne opreme izdata na puni iznos investicije; Ukoliko se radi o uvezenoj opremi nepohodno je dostaviti JCI;
- Dokaz o izvršenom plaćanju (izvodi sa bankarskog računa preduzeća ovjeren od strane poslovne banke, original nalog za prenos, ovjereni Swift);
- Dokaz o realizovanoj aktivnosti – dokument kojim se opisuje stanje nakon realizacije aktivnosti, fotografije (kupljena/instalirana oprema/uređaj);
- Kopija kartona deponovanih potpisa;
- Potvrda da je navedeni žiro-račun (naveden u KDP) aktivan izdata od strane poslovne banke. Sredstva će se isplaćivati na žiro račun banke za koji je dostavljena potvrda;
- i druga specifična dokumentacija po zahtjevu Ministarstva ekonomskog razvoja (u skladu sa predviđenom procedurom monitoringa).

Isplata će se vršiti nakon sprovedenog monitoringa za programske linije u okviru kojih je isti predviđen, a pošto je ugovorena aktivnost u potpunosti realizovana i za koju je dostavljena kompletna dokumentacija i dokaz o utrošku sredstava.

Proces monitoringa će se obaviti nakon podnošenja kompletne dokumentacije koja je predviđena u okviru II faze za realizaciju programske linije, a u skladu sa poglavljem 7. Programa, tačka 7.6.2. Monitoring.

Važna napomena: Prilikom monitoringa neophodno je:

- da je objekat adaptiran u skladu sa prijavom i dostavljenom fakturom;
- da nabavljena oprema bude instalirana i u funkciji;
- da se Komisiji za monitoring obezbijediti nesmetan pristup opremi radi uzimanja informacija o istoj (serijski broj, broj motora i ostale relevantne informacije);

4.2. Ostalo

Sve što nije definisano u okviru pojedinačne programske linije, primjenjivaće se odredbe Programa definisane u poglavljima 6 i 7.

5. KONTAKT

Sve informacije koje se odnose na Program korisnici mogu dobiti putem elektronske pošte na adrese ana.sebek@mek.gov.me, kao i putem kontakt forme na portalu <https://biznis.gov.me>

XXI PRILOZI

Prilog 1: Pravila za dodjelu pomoći male vrijednosti (*de minimis*)

Izuzete djelatnosti i proizvodi

Pomoć male vrijednosti iz ovog Programa ne može da se dodijeli:

- a) za djelatnosti usmjerene izvozu u treće zemlje ili države članice Evropske unije, odnosno pomoći koje su direktno povezane sa izvezenim količinama, sa uspostavljanjem i funkcionisanjem distributivne mreže ili sa drugim tekućim troškovima povezanim sa izvoznom djelatnošću²²;
- b) ako je pomoć uslovljena upotrebom domaćih proizvoda umjesto uvezenih.

U slučaju spajanja i preuzimanja preduzeća, u skladu sa članom 3 stavom 8 *de minimis* Uredbe, prilikom utvrđivanja da li se poštuje odgovarajuća najviša primjenjiva gornja granica pomoći male vrijednosti sa bilo kojom novom pomoći male vrijednosti dodijeljenom novom privrednom društvu ili privrednom društvu koje preuzima drugo privredno društvo, u obzir se uzimaju sve ranije dodijeljene pomoći male vrijednosti dodijeljene bilo kojem od privrednih društava uključenih u postupak spajanja. Pomoći male vrijednosti koje su zakonito dodijeljene prije spajanja ili preuzimanja i dalje su u skladu sa zakonom.

Ako se jedno privredno društvo podijeli na dva ili više posebnih privrednih, *de minimis* pomoć dodijeljena prije te podjele, dodjeljuje se privrednom društvu koje je od nje ostvario korist, što je načelno privredno društvo koje je preuzelo djelatnosti za koje je korišćena pomoć male vrijednosti. Ako takva raspodjela nije moguća, pomoć male vrijednosti dodjeljuje se srazmjerno, na osnovu knjigovodstvene vrijednosti vlasničkog kapitala novih privrednih društava na datum stupanja na snagu podjele.

Ako privredno društvo obavlja drumski prevoz tereta za zakup ili naknadu, kao i druge djelatnosti na koje se primjenjuje gornja granica od 200.000 €, ta će se granica primjenjivati i na to privredno društvo, uz uslov da se osigura, na odgovarajući način, kao što je razdvajanje djelatnosti ili knjigovodstveno razdvajanje troškova, da pomoć djelatnosti drumskog prevoza robe/tereta neće premašiti 100.000 € i da se pomoć male vrijednosti ne koristi za kupovinu vozila za drumski prevoz tereta.

Kumulacija državne pomoći

De minimis pomoć dodijeljena u skladu sa *de minimis* Regulativom može se kumulirati sa *de minimis* pomoći dodijeljenom u skladu sa Regulativom Komisije (EU) 2023/2832.

De minimis pomoć dodijeljena u skladu sa *de minimis* Regulativom može se kumulirati sa *de minimis* pomoći dodijeljenom u skladu sa Regulativama Komisije (EU) br. 1408/2013 i (EU) br. 717/2014 do odgovarajuće gornje granice utvrđene u članu 3 stav 2 *de minimis* Regulative.

De minimis pomoć dodijeljena u skladu sa *de minimis* Regulativom neće se kumulirati sa državnom pomoći u odnosu na iste prihvatljive troškove ili sa državnom pomoći za istu mjeru rizičnog finansiranja ako bi takva kumulacija prelazila najveći relevantni intenzitet pomoći ili iznos pomoći koji je za svaki pojedinačni slučaj utvrđen Regulativom o grupnom izuzeću ili odlukom Komisije. *De minimis* pomoć koja nije dodijeljena za određene prihvatljive troškove ili se ne može pripisati takvim troškovima, može se kumulirati sa drugom državnom pomoći dodijeljenom na osnovu Regulative o grupnom izuzeću ili odlukom Komisije.

---

²² Pomoć male vrijednosti za troškove učešća na sajmovima, odnosno za troškove studija ili savjetodavnih usluga potrebnih za uvođenje novog ili postojećeg proizvoda na novo tržište u drugim državama ne predstavljaju pomoć za izvoz.

Aneks 1. Dozvoljene šifre djelatnosti u okviru sektora C – Prerađivačka industrija za Programsku liniju za unapređenje proizvodnih kapacitata u prehrambenoj industriji

SEKTOR C: PREHRAMBENA INDUSTRIJA	
10.11	Prerada i konzervisanje mesa, osim živinskog mesa
10.12	Prerada i konzervisanje živinskog mesa
10.13	Proizvodnja mesnih prerađevina
10.20	Prerada i konzervisanje ribe, ljuskara i mekušaca
10.31	Prerada i konzervisanje krompira
10.32	Proizvodnja sokova od voća i povrća
10.39	Ostala prerada i konzervisanje voća i povrća
10.41	Proizvodnja ulja i masti
10.42	Proizvodnja margarina i sličnih jestivih masti
10.51	Proizvodnja mliječnih proizvoda
10.52	Proizvodnja sladoleda i ostalih jestivih ledenih proizvoda
10.61	Proizvodnja mlinskih proizvoda
10.62	Proizvodnja skroba i proizvoda od skroba
10.71	Proizvodnja hljeba, svježeg peciva i kolača
10.72	Proizvodnja dvopeka, keksa, trajnog peciva i kolača
10.73	Proizvodnja tjestenina i ostalih proizvoda od brašna
10.81	Proizvodnja šećera
10.82	Proizvodnja kakaoa, čokolade i konditorskih proizvoda
10.83	Prerada čaja i kafe
10.84	Proizvodnja začina i drugih dodataka hrani
10.85	Proizvodnja gotovih jela i obroka
10.86	Proizvodnja homogenizovanih hranljivih preparata i dijetetske hrane
10.89	Proizvodnja ostalih prehrambenih proizvoda, na drugom mjestu nepomenutih
10.91	Proizvodnja gotove hrane za domaće životinje
11.07	Proizvodnja bezalkoholnih pića i flaširanih voda
SEKTOR C: METALNA INDUSTRIJA	
24.20	Proizvodnja čeličnih cijevi, šupljih profila i priključaka
24.31	Hladno valjanje šipki
24.32	Hladno valjanje pljosnatih proizvoda
24.33	Hladno oblikovanje profila
24.34	Hladno vučenje žice
25.11	Proizvodnja metalnih konstrukcija i djelova konstrukcija
25.12	Proizvodnja metalnih vrata i prozora
25.21	Proizvodnja radijatora, parnih kotlova i kotlova za centralno grijanje
25.22	Proizvodnja ostalih metalnih cisterni, rezervoara i kontejnera
25.40	Kovanje i oblikovanje metala i metalurgija praha
25.61	Proizvodnja pribora za jelo i sječiva
25.62	Proizvodnja brava i okova
25.63	Proizvodnja alata
25.91	Proizvodnja čeličnih buradi i slične ambalaže
25.92	Proizvodnja ambalaže od lakih metala
25.93	Proizvodnja žičanih proizvoda, lanaca i opruga
25.94	Proizvodnja veznih elemenata i vijčanih mašinskih proizvoda
25.99	Proizvodnja ostalih metalnih proizvoda, na drugom mjestu nepomenutih
28.11	Proizvodnja motora i turbina, osim motora za avione i motorna vozila
28.12	Proizvodnja hidrauličnih pogonskih uređaja
28.13	Proizvodnja ostalih pumpi i kompresora
28.14	Proizvodnja ostalih slavina i ventila
28.15	Proizvodnja ležajeva, zupčanika i zupčastih pogonskih elemenata
28.30	Proizvodnja mašina za poljoprivredu i šumarstvo
28.41	Proizvodnja mašina i mašinskih alata za oblikovanje i obradu metala
28.42	Proizvodnja ostalih mašinskih alata
28.91	Proizvodnja mašina za metalurgiju
28.92	Proizvodnja mašina za rudnike, kamenolome i građevinarstvo
28.93	Proizvodnja mašina za industriju hrane, pića i duvana
28.94	Proizvodnja mašina za industriju tekstila, odjeće i kože
28.95	Proizvodnja mašina za industriju papira i kartona
28.96	Proizvodnja mašina za plastiku i gumu
28.97	Proizvodnja mašina za aditivnu proizvodnju
28.99	Proizvodnja ostalih mašina za specijalne namjene, na drugom mjestu nepomenute

Aneks 2. Dozvoljene šifre djelatnosti i sektori u okviru Programske linije za podršku ženskom preduzetništvu

SEKTOR C PRERAĐIVAČKA INDUSTRIJA	
1011	Prerada i konzervisanje mesa osim živinskog mesa
1012	Prerada i konzervisanje živinskog mesa
1013	Proizvodnja mesnih prerađevina
1020	Prerada i konzervisanje ribe, ljuskara i mekušaca
1031	Prerada i konzervisanje krompira
1032	Proizvodnja sokova od voća i povrća
1039	Ostala prerada i konzervisanje voća i povrća
1041	Proizvodnja ulja i masti
1042	Proizvodnja margarina i sličnih jestivih masti
1051	Proizvodnja mliječnih proizvoda
1052	Proizvodnja sladoleda i ostalih jestivih ledenih proizvoda
1061	Proizvodnja mlinskih proizvoda
1062	Proizvodnja skroba i proizvoda od skroba
1071	Proizvodnja hljeba, svježeg peciva i kolača
1072	Proizvodnja dvopeka, keksa, trajnog peciva i kolača
1073	Proizvodnja tjestenina i ostalih proizvoda od brašna
1081	Proizvodnja šećera
1082	Proizvodnja kakaoa, čokolade i konditorskih proizvoda
1083	Prerada čaja i kafe
1084	Proizvodnja začina i drugih dodataka hrani
1085	Proizvodnja gotovih jela i obroka
1086	Proizvodnja homogenizovanih hranjivih preparata i dijetetske hrane
1089	Proizvodnja ostalih prehrambenih proizvoda, na drugom mjestu nepomenutih
1091	Proizvodnja gotove hrane za domaće životinje
1092	Proizvodnja gotove hrane za kućne ljubimce
1107	Proizvodnja bezalkoholnih pića i flaširanih voda
1310	Priprema i predenje tekstilnih vlakana
1320	Proizvodnja tkanina
1330	Dovršavanje tekstila
1391	Proizvodnja pletenih i kukičanih materijala
1392	Proizvodnja tekstila za domaćinstvo i gotovih proizvoda za domaćinstvo
1393	Proizvodnja tepiha i prekrivača za pod
1394	Proizvodnja užadi, kanapa, pletenica i mreža
1395	Proizvodnja netkanih tekstila i predmeta od netkanog tekstila
1396	Proizvodnja ostalog tehničkog i industrijskog tekstila
1399	Proizvodnja ostalog tekstila, na drugom mjestu nepomenutog
1410	Proizvodnja pletene i kukičane odjeće
1421	Proizvodnja odjeće
1422	Proizvodnja donjeg rublja
1423	Proizvodnja radne odjeće
1424	Proizvodnja odjeće od kože i proizvoda od krzna
1429	Proizvodnja ostale odjeće i dodataka, na drugom mjestu nepomenutih
1511	Štavljenje, obrada, bojenje kože i krzna
1512	Proizvodnja putnih i ručnih torbi, saračkih proizvoda i kaiševa
1520	Proizvodnja obuće
1621	Proizvodnja furnira i ploča od drveta
1622	Proizvodnja parketa
1623	Proizvodnja ostale građevinske stolarije i elemenata
1624	Proizvodnja ambalaže od drveta
1625	Proizvodnja vrata i prozora od drveta
1626	Proizvodnja čvrstih goriva od biljne biomase
1627	Dorada drvenih proizvoda
1628	Proizvodnja ostalih proizvoda od drveta, plute, pruća i slame
1711	Proizvodnja celuloze
1712	Proizvodnja papira i kartona
1721	Proizvodnja talasastog papira i kartona i ambalaže od papira i kartona
1722	Proizvodnja predmeta za sanitarne i toaletne potrebe za domaćinstva
1723	Proizvodnja kancelarijskih predmeta od papira
1724	Proizvodnja tapeta
1725	Proizvodnja ostalih proizvoda od papira i kartona

2030	Proizvodnja boja, lakova i sličnih premaza, grafičkih boja i kitova
2041	Proizvodnja sapuna i deterdženata, sredstava za čišćenje i poliranje
2042	Proizvodnja parfema i toaletnih preparata
2060	Proizvodnja vještačkih vlakana
2110	Proizvodnja osnovnih farmaceutskih proizvoda
2120	Proizvodnja farmaceutskih preparata
2211	Proizvodnja, protektiranje i obnova guma za vozila, kao i proizvodnja unutrašnjih guma
2212	Proizvodnja ostalih proizvoda od gume
2221	Proizvodnja ploča, listova, cijevi i profila od plastike
2222	Proizvodnja ambalaže od plastike
2223	Proizvodnja vrata i prozora od plastike
2224	Proizvodnja predmeta od plastike za građevinarstvo
2225	Obrada i dorada plastičnih proizvoda
2226	Proizvodnja ostalih proizvoda od plastike
2311	Proizvodnja ravnog stakla
2312	Oblikovanje i obrada ravnog stakla
2313	Proizvodnja šupljeg stakla
2314	Proizvodnja staklenih vlakana
2319	Proizvodnja i obrada ostalog stakla, uključujući tehničke staklene proizvode
2320	Proizvodnja vatrostalnih proizvoda
2331	Proizvodnja keramičkih pločica i ploča
2332	Proizvodnja opeke, crijepa i građevinskih proizvoda od pečene gline
2341	Proizvodnja keramičkih predmeta za domaćinstvo i ukrasnih predmeta
2342	Proizvodnja sanitarnih keramičkih proizvoda
2343	Proizvodnja keramičkih izolatora i izolacionog pribora od keramike
2344	Proizvodnja ostalih tehničkih proizvoda od keramike
2345	Proizvodnja ostalih keramičkih proizvoda
2351	Proizvodnja cementa
2352	Proizvodnja kreča i gipsa
2361	Proizvodnja proizvoda od betona namijenjenih za građevinarstvo
2362	Proizvodnja proizvoda od gipsa namijenjenih za građevinarstvo
2363	Proizvodnja svježeg betona
2364	Proizvodnja maltera
2365	Proizvodnja proizvoda od cementa sa vlaknima
2369	Proizvodnja ostalih proizvoda od betona, gipsa i cementa
2370	Sječenje, oblikovanje i obrada kamena
2391	Proizvodnja brusnih proizvoda
2399	Proizvodnja ostalih proizvoda od nemetalnih minerala, na drugom mjestu nepomenutih
2420	Proizvodnja čeličnih cijevi, šupljih profila i priključaka
2431	Hladno valjanje šipki
2432	Hladno valjanje pljosnatih proizvoda
2433	Hladno oblikovanje profila
2434	Hladno vučenje žice
2511	Proizvodnja metalnih konstrukcija i djelova konstrukcija
2512	Proizvodnja metalnih vrata i prozora
2521	Proizvodnja radijatora, parnih kotlova i kotlova za centralno grijanje
2522	Proizvodnja ostalih metalnih cisterni, rezervoara i kontejnera
2561	Proizvodnja pribora za jelo i sječiva
2562	Proizvodnja brava i okova
2563	Proizvodnja alata
2591	Proizvodnja čeličnih buradi i slične ambalaže
2592	Proizvodnja ambalaže od lakih metala
2593	Proizvodnja žičanih proizvoda, lanaca i opruga
2594	Proizvodnja veznih elemenata i vijčanih mašinskih proizvoda
2599	Proizvodnja ostalih metalnih proizvoda, na drugom mjestu nepomenutih
2611	Proizvodnja elektronskih elemenata
2612	Proizvodnja štampanih elektronskih ploča
2620	Proizvodnja računara i periferne opreme
2630	Proizvodnja komunikacione opreme
2640	Proizvodnja elektronskih uređaja za široku potrošnju
2651	Proizvodnja instrumenata i aparata za mjerenje, ispitivanje i navigaciju
2652	Proizvodnja satova
2670	Proizvodnja optičkih instrumenata, magnetnih i optičkih medija i fotografske opreme
2711	Proizvodnja elektromotora, generatora i transformatora
2712	Proizvodnja uređaja za distribuciju i kontrolu električne energije

2720	Proizvodnja baterija i akumulatora
2731	Proizvodnja kablova od optičkih vlakana
2732	Proizvodnja ostalih elektronskih i električnih provodnika i kablova
2733	Proizvodnja elektroinstalacionog materijala
2740	Proizvodnja opreme za osvjetljenje
2751	Proizvodnja električnih aparata za domaćinstvo
2752	Proizvodnja neelektričnih aparata za domaćinstvo
2790	Proizvodnja ostale električne opreme
2811	Proizvodnja motora i turbina, osim motora za avione i motorna vozila
2812	Proizvodnja hidrauličnih pogonskih uređaja
2813	Proizvodnja ostalih pumpi i kompresora
2814	Proizvodnja ostalih slavina i ventila
2815	Proizvodnja ležajeva, zupčanika i zupčastih pogonskih elemenata
2821	Proizvodnja peći, gorionika i opreme za grijanje domaćinstava
2822	Proizvodnja opreme za podizanje i prenošenje
28.23	Proizvodnja kancelarijskih mašina i opreme, osim računara i računarske opreme
2824	Proizvodnja ručnih pogonskih aparata sa mehanizmima
2825	Proizvodnja opreme za klimatizaciju koja se ne koristi u domaćinstvu
2829	Proizvodnja ostalih mašina opšte namjene, na drugom mjestu nepomenutih
28.30	Proizvodnja mašina za poljoprivredu i šumarstvo
2841	Proizvodnja mašina i mašinskih alata za oblikovanje i obradu metala
2842	Proizvodnja ostalih mašinskih alata
2891	Proizvodnja mašina za metalurgiju
2894	Proizvodnja mašina za industriju tekstila, odjeće i kože
2895	Proizvodnja mašina za industriju papira i kartona
2896	Proizvodnja mašina za plastiku i gumu
2897	Proizvodnja mašina za aditivnu proizvodnju
2899	Proizvodnja ostalih mašina za specijalne namjene, na drugom mjestu nepomenute
2910	Proizvodnja motornih vozila
3012	Izgradnja čamaca za sport i razonodu
3091	Proizvodnja motocikala
3092	Proizvodnja bicikala i invalidskih kolica
3099	Proizvodnja ostalih transportnih sredstava, na drugom mjestu nepomenutih
3100	Proizvodnja namještaja
3212	Proizvodnja nakita i srodnih predmeta
3213	Proizvodnja imitacije nakita i srodnih proizvoda
32.20	Proizvodnja muzičkih instrumenata
3230	Proizvodnja sportske opreme
3240	Proizvodnja igara i igračaka
32.50	Proizvodnja medicinskih i stomatoloških instrumenata i materijala
32.91	Proizvodnja metli i četki
32.99	Ostala prerađivačka industrija, na drugom mjestu nepomenuta
SEKTOR I USLUGE SMJEŠTAJA I ISHRANE	
5510	Hoteli i sličan smještaj
5611	Djelatnosti restorana
SEKTOR K TELEKOMUNIKACIJE, RAČUNARSKO PROGRAMIRANJE, KONSULTANTSKE DJELATNOSTI, RAČUNARSKA INFRASTRUKTURA I OSTALE INFORMACIONE DJELATNOSTI	
6210	Računarsko programiranje
6220	Računarske konsultantske djelatnosti i upravljanje računarskim sistemima
6290	Ostale uslužne djelatnosti u vezi sa informacionom tehnologijom i računarima
6310	Računarska infrastruktura, obrada podataka, usluge servera i srodne djelatnosti
6392	Ostale informacione uslužne djelatnosti
SEKTOR N STRUČNE, NAUČNE I TEHNIČKE DJELATNOSTI	
7111	Arhitektonska djelatnost
7112	Inžinjerske djelatnosti i tehničko savjetovanje
7120	Tehničko ispitivanje i analize
7210	Istraživanje i eksperimentalni razvoj u prirodnim i inžinjerskim naukama
7411	Djelatnosti industrijskog i modnog dizajna
7412	Djelatnosti grafičkog dizajna i vizualnih komunikacija
7413	Djelatnosti uređivanja interijera
7414	Ostale specijalizovane dizajnerske djelatnosti
7420	Fotografske djelatnosti
7499	Sve ostale stručne, naučne i tehničke djelatnosti, na drugom mjestu nepomenute
7500	Veterinarska djelatnost
SEKTOR R ZDRAVSTVENA I SOCIJALNA ZAŠTITA	

8621	Opšta medicinska praksa
8622	Specijalistička medicinska praksa
8623	Stomatološka praksa
8691	Usluge dijagnostičkog snimanja i djelatnosti medicinskih laboratorija
8695	Djelatnost fizioterapeuta